

INUK INUUVOQ QANORLUUNNIIT MIKITIGIGALUARUNI

ET MENNESKE ER ET MENNESKE LIGE MEGET HVOR LILLE DET ER

4 Peqataatinnata naamik	4 Intet om os, uden os
6 Misissuineq pillugu	6 Om undersøgelsen
10 Meeqqat sunik ilinniarfigisinnaavagut?	10 Hvad kan vi lære af børnene?
12 Meeqqat pisinnaatitaaffii	12 Børns rettigheder
16 Ilanngutitsineq	16 Inddragelse
20 Toqqissisimaneq	20 Tryghed
24 Inissiineq	24 Anbringelsen
28 Iliuusissatut pilersaarusiat	28 Handleplaner
32 Ilaqutariit	32 Familien
38 Allanngorneq	38 Forandring
44 Siunissaq pillugu sinnattut	44 Fremtidsdrømme
48 Piffissaagallartillugu qisuariartarpugut?	48 Reagerer vi hurtigt nok?
50 Misigisanik toqserterineq imminut illersorneruvoq	50 Fortrængning er forsvar
52 MIO-p meeqqanik isiginnittariaasia	52 MIOs Børnesyn

Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit sullissivik MIO Meeqqat Illersuisuanik Aaja Chemnitz Larsen-imik siuttoqartoq siullertut aallutissavaa Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat pillugit isumaqatigiissutaa aallaavigalugu meeqqat inuusuttullu inuiaqatigiinni soqutigisaat isumannaatsumik siuarsaanissani. MIOp anguniagaraa meeqqat inuusuttullu nipaasa inuiaqatigiinni nukittunerulerlutillu erseqqinnerulernissaat.

Børnerettighedsinstitutionen MIO med Børnetalsmand Aaja Chemnitz Larsen i spidsen har til opgave at sikre og fremme børn og unges interesser i samfundet med udgangspunkt i FNs Børnekonvention. MIOs mål er, at børn og unges stemmer bliver stærkere og tydeligere i samfundet.

PEQATAATINNATA NAAMIK INTET OM OS, UDEN OS

Meeqqat peqataatinnagit imaluunniit tusarniaaffiginagit amerlasoorpassuarnik aalajangiisoqartarpoq. Amerlasuutigut meeqqat pillugit nutaanik inatsisiliortoqartarpoq aamma meeqqanut inuusutunullu pitsannorsaaatsumik suliniutinik aallartitsisoqartarluni, meeqqalli aperineqarneq ajorput. Assersuutigalugu meeqqap inissineqarnini qanoq misigineraa, suut ajornakusoorsimappat, suut ingerlalluarpat suullu pitsaanerusumik iliuuseqarfigineqarsinnaappat.

Meeqqat Illersuisuattut isumaqarpunga, uagut allatut sulilluta iliuuseqarneq aqutigalugu isummersuinissarput pingaaruteqartoq. Suugaluartulluunniit meeqqanut attuumassuteqarpata, pissusissamisoortariaqarpoq meeqqat aamma tusarniaaviginissaat. Tusarniaaneq meeqqap paasinninnissaanik aamma isiginninneranit takunninnissamik ilumoortumik kissaateqarnermik aallaaveqartariaqarpoq. Meeqqat tusaaniassavagut isiginninnerilu aallaavigalugit isiginnissaagut. Meeqqat meeraanermut ilisimatuujuunerat upperaara, uagullu meeraaneq pillugu meeraanerullu pitsaasup qanoq pilersineqarsinnaaneramik amerlasoorpassuutigut ilinniartissinnaavaatigut. Soorlu meeqqanut atuakkiortoq »Dr. Seuss« allannikuusoq:

*»Inuk inuuvoq,
qanorluunniit mikitigigaluaruni«*

Kikkut tamarmik ataqqineqartariaqarput, imminnullu tunngasuni tamani tusaaniarneqartariaqarlutik. Taamaattumik meeqqat inissineqarsimasut pillugit misissuisimavugut, tassani meerarpassuit oqaloqatigisimallutigit. Oqaluttuarisaat annertooujussuarmik misigisaqartitsippat.

Inuunermik isiginninnerat saqqummersitami matumani saqqummiutissavarput. Siullermik pingaarnertullu meeqqat oqaloqatigisimasavut ataasiakkaarlugit qutsavigissavakka – akissuteqarsimanngikkussimi misissuineq ingerlanneqarsinnaasimanaviannikkaluarpoq.

Ilaqutarsiarpassuit pimoorussillutik sulisut ilisimasallillu pikkorissut naapissimasagut aammalu ulloq unnuarlu angerlarsimaffinni sulisut naapissimasagut oqaloqatigisimasagullu qutsavigiumavakka – nalilernerqarsinnaanngitsumik sulivusi meeqqallu inuuneranni assigiinngisitsinersi ataqqilluinnarpara.

Nammineq inuttut meeqqat oqaluttuaannik sakkortuunik aqquasaarsimasaannillu tujorminartunik tiguartippunga. Inuunermi siviiksumi maannamut inersimasunut amerlanernut naleqqiullutik amerlanerit oqimaatsunik sakkortuunillu misigisaqartarsimappat. Taamaattumik qamuuna ataqqilluinnarpakka aammalu aalajaatsumik, toqqisimasumik pitsaasumillu inuuneqarnissaannik kissaallugit.

Der træffes mange beslutninger om børn, uden at de inddrages eller høres. Ofte laves der nye love og initiativer om forbedringer for børn og unge, men ingen spørger børnene selv. Hvordan oplever børn for eksempel en anbringelse, hvad har været svært, hvad fungerer godt og hvad kan gøres bedre?

Som Børnetalsmand synes jeg, at det er vigtigt, at vi med handling inspirerer til at gøre det anderledes. Alt hvad der vedrører børn, bør børn også høres i. Vi skal lytte til børnene og se tingene i deres perspektiv. Høringen skal tage udgangspunkt i et oprigtigt ønske om at forstå børnene og børnenes perspektiv. Jeg tror på, at børn er eksperter i at være børn og de har rigtig meget at lære os, om det at være barn og hvordan man skaber en god barndom. For som børnebogsforfatteren »Dr. Seuss« har skrevet:

*»Et menneske er et menneske,
lige meget hvor lille det er«*

Alle fortjener respekt og at blive hørt i ting, der handler om dem. Derfor har vi lavet en undersøgelse om anbragte børn, hvor vi har talt med rigtig mange børn. Deres fortællinger gør et meget, meget stort indtryk.

Deres syn på tilværelsen vil vi gerne præsentere i denne publikation. Jeg vil gerne først og fremmest takke hvert enkelt af de børn, vi har talt med – uden jeres svar, var der ingen undersøgelse.

Jeg vil også gerne takke alle de engagerede plejefamilier og de dygtige fagfolk, som vi har mødt og talt med på døgninstitutionerne – jeres arbejde er uvurderligt og jeg har stor respekt for den forskel, I skaber i børns liv.

Personligt griber jeg af børnenes stærke fortællinger og barske oplevelser. De har i deres korte liv ofte oplevet flere hårde og voldsomme ting, end de fleste af os voksne har. Derfor har jeg den dybeste respekt for dem, og jeg ønsker dem et stabilt, trygt og godt liv.

Meeqqat pisinnaatitaaffii, meeqqanit ilisimaneqarnerisigut qulakkeerneqassapput. Aammattaarli inersimasut meeqqat pitsaasumik inuuneqarnissaanik pilersisitsinissamut sunniuteqarsinnaanerminnik anner-tuumik atuinerisigut. Kommunini sullissisut, ilaqutarsiat aamma ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni sulisut meeqqamut atugarliortumut annertooujussuarmik sunniuteqartuupput. Meeqqalli sunnertianera kukkusumik paasineqassanngilaq.

Meeqqat namminneq pitsaasumik inuuneqarnissaminut piunassuseqarlutuuupput, aammalu sumi toqqissisimanerunertik, ilaqtumik qanoq imminnut annertutigisumik pingaaruteqarnerat sumilu najugaqarnissartik pillugu isummersinnaallutik.

Uagut inersimasut tusaaniarnissaat ilinniaannassavarput.

Atuarluarisi

Pitsaanerpaamik inuulluaqqusillunga

Børns rettigheder skal sikres ved, at børn kender til dem. Men i lige så høj grad ved at voksne, som har indflydelse til at skabe et godt børneliv, bruger den indflydelse. Sagsbehandlere i kommunerne, plejefamilierne og døgninstitutionspersonale har en enorm indflydelse for et udsat barn, men tag ikke fejl af sårbarheden hos barnet.

Alle børn har en drivkraft i sig til et godt liv og en mening om, hvor de føler sig mest trygge, hvor meget familien betyder for dem og hvor de gerne vil bo.

Det er op til os voksne at lære at lytte til dem.

Rigtig god læsning!

De bedste hilsner

Aaja Chemnitz Larsen
AAJA CHEMNITZ LARSEN

Meeqqat Illersuisuat, MIO Børnetalsmand, MIO

MISISSUINEQ PILLUGU OM UNDERSØGELSEN

NALUNAARUSIAQ »INUK INUUVQOQ, QANORLUUNNIIT MIKITI-GIGALUARUNI« MEEQQANIK ULLOQ UNNUARLU PAAQQINNI-TARFINNI AAMMA ILAQTARSIANI INISSINEQARSIMASUNIK APERSUINEQ TUNULEQUTARALUGU PILERSINEQARSIMA-VOQ. MISISSUINEQ 2012-MI UKIAKKUT MIO-MIT INGERLAN-NEQARPOQ MEEQQALLU INISSINEQARSIMASUT INUUNER-MINNI ATUGAAT PILLUGIT OQALLINNERMUT TAPIUSSALLUNI. NALUNAARUSIAQ MEEQQAT INUUSUTTULLU IKIORNEQARTAR-NERAT PILLUGU INATSISISSATUT SIUNNERSUUMMUT ATATIL-LUGU SULIARINEQARPOQ.

RAPPORTEN »ET MENNESKE ER ET MENNESKE LIGE MEGET HVOR LILLE DET ER« ER BLEVET TIL PÅ BAG-GRUND AF EN RÆKKE INTERVIEWS MED ANBRAGTE BØRN PÅ DØGNINSTITUTIONER OG I PLEJEFAMILIER. UNDERSØGELSEN ER FORETAGET AF MIO I EFTER-ÅRET 2012 OG SKAL BIDRAGE TIL DEBATTEN OM ANBRAGTE BØRNS LEVEVILKÅR. RAPPORTEN ER UD-ARBEJDET I FORBINDELSE MED FORSLAG TIL NY LOV OM HJÆLP TIL BØRN OG UNGE.

Kalaallit Nunaanni meeqqat inissineqarsimasut amerlassusii-sa erseqqissarpaa pingaaruteqartoq nipaasa tusaaniarneqarnis-saat. Meeqqat 1.100-t (tassa Kalaallit Nunaanni meeqqat tamar-mik 7%-ii) angerlarsimaffiup avatanut inissineqarsimapput - 3/4-lit ilaqtariinni, sisamararterutaallu ulloq unnuarlu paaqqin-nittarfinni.

Antallet af anbragte børn og unge i Grønland understre-ger vigtigheden af, at vi sikrer, at deres stemmer bliver hørt. Omkring 1.100 børn (det svarer til syv procent af alle børn i Grønland) er anbragt udenfor hjemmet - tre fjerde-dele i plejefamilier og en fjerdedel på døgninstitutioner.

Misissuinermut atatillugu Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit sul-lissivik MIO-p inissiisarnernut kisitsisit nutarterniarsimagalu-arpai, tamannali pisinnaasimangilaq ernumalersitsillunilu. Pingaaruteqarpoq inissiisarnernup ineriartornera inuiaqatigiit-tut ataavartumik malinnaaffigissagippuit.

I forbindelse med undersøgelsen har Børnerettighedsin-stitutionen MIO forsøgt at få opdateret tallene for anbrin-gelser, men det har ikke været muligt og det giver anled-ning til bekymring. Det er vigtigt, at vi som samfund lø-bende kan følge med i udviklingen på anbringelsesområ-det.

Misissuinermi Uummannami, Ilulissani, Maniitsumi, Nuummi, Qaqortumi, Narsarsuarmi Tasiilamilu meeqqat inissineqarsimasut 33-t, 7-t 16-illu akornanni ukiullit, apersorneqarput. Sumiiffiit nunamik sinniisuutillugit, kommunini sisamani tamarmiusuni ingerlanneqarnissaat aalajangiisuutillugu toqqarneqarput. Illoqarfiit ilaat, oqaluttuarisaanikkut isumaginninnerup iluani unaminartunik amerlasuunik peqarneri aallaavigalugit toqqarneqarput. Najugaqarfinni mikinerusuni amerlanerusuni apersuinissarput kissaatigisimagaluarparput, tamannali pisinnaasimanngilaq. Meeqqat meeqqanik ilisimasalinnit meeqqanik ataasiakkaanik ilisarimannittunit toqqarneqarput, taamaattumillu misissuineq amerlanernut sinniisuunani, kisiannili meeqqat inissineqarsimantertik pillugit eqqarsaataat pillugit paasisaqartitsilluni.

Meeqqat inissineqarsimasut oqaloqatigigaangatsigit sammisat makkua apeqqutigisarpavut: »Tusaaneqarnissamut pisinnaatitaafik«, »Sullissisumut attaveqarneq«, »Inissineqarneq aamma inissineqarsimasuuneq«, »Ilaquttanut attaveqarneq«, naggataatigullu »Siunissaq aamma sinnattut« pillugit takorluugaannik apersorpavut.

Meeqqat tamarmik apeqqutit tamaasa akinngilaat, uagullu akinnginnissaminnik toqqaanerat ataqqilluinnarparput. Apeqqutit meeqqanut tulluarsagaapput, taamaakkaluartorli misissuinerup ingerlanerani amerlasuut eqqarsartarnerat aallussisarnerallu apasissuusoq paasinarsivoq. Allaat meeqqat anginerit apeqqutitut timitaqanngitsunik akisariaqartunut isummerninnaanngillat.

APEQQUTIT ILAAT MISIGISIMASANIK PITSAANNGITSUNIK SAQQUMMERSITSISINNAAMMATA APERSUILERTINNATA INISSINEQARSIMAFFIMMI INERSIMASUNIK, ILAANNILU MEEQQAT PEQATAATILLUGIT ATAATSIMEEQATEQARTARSIMAVUGUT. ILANNGULLUGU INUK TOQQISSISIMAFFIUSOQ, APERSUINERUP KINGORNA MEEQQAMIK MALITSEQARTITSISUSSAQ, NAJUUTTORINEQARTARPOQ. MEEQQAT NAMMINNEQ PIUMASSUSERTIK MALILLUGU PEQATAAPPUT ILANNGUSSAALLU KIMIT PISUUNERSUT TAKUNEQARSINNAANATIK.

Misissuineq pineqartoq aqutigalugu meeqqat inissineqarsimantertik pillugu eqqarsaataat siullermeerluta tusarpagut.

Undersøgelsen omfatter interviews med 33 anbragte børn i alderen 7-16 år fra Uummannaq, Ilulissat, Maniitsoq, Nuuk, Qaqortoq, Narsarsuaq og Tasiilaq. Stederne er valgt ud fra et kriterium om geografisk repræsentation i samtlige fire kommuner. Nogle byer er valgt, fordi vi ved, at der historisk har været mange sociale udfordringer. Vi ville gerne have foretaget interviews i flere mindre bosteder, med det har ikke været muligt. Børnene er udvalgt af fagpersoner med kendskab til det enkelte barn, og undersøgelsen er som sådan ikke repræsentativ, men den giver et indblik i de tanker, børn gør sig om deres anbringelse.

Når vi har talt med de anbragte børn, har vi stillet dem spørgsmål indenfor temaerne: »Retten til at blive hørt«, »Kontakt til sagsbehandleren«, »At blive og være anbragt«, »Kontakt til familie«, og som afslutning har vi spurgt til børnenes forestillinger omkring »Fremtid og drømme«.

Det er ikke alle børn, der har svaret på det hele, og vi har fuld respekt for deres valg om ikke at svare. Spørgsmålene er tilpasset børn, men trods det blev det undervejs klart, at refleksions- og koncentrationsniveauet er lavt for mange. Selv større børn har svært ved at holde sig til hypotetiske spørgsmål, som kræver en vis abstraktionsevne.

DA NOGLE SPØRGSMÅL KUNNE GENOPLIVE DÅRLIGE MINDER, HAR VI HOLDT MØDER MED VOKSNE FRA ANBRINGELSESTEDET, NOGLE GANGE MED DELTAGELSE AF BØRNENE, FORUD FOR INTERVIEWET. DESUDEN HAR DER VÆRET EN TRYGHEDSPERSON TILSTEDE, SOM KUNNE FØLGE OP MED BARNET EFTER INTERVIEWET. BØRNENES DELTAGELSE HAR VÆRET FRIVILLIG OG DERES BIDRAG ER ANONYMISERET.

Med denne undersøgelse hører vi for første gang børnenes egne tanker om det at være anbragt.

*Meeqqat immikkut
pisariaqartitsisut pisortanit
ikiorneqarsinnaapput.
Ikiuneq meeqqat inuusuttullu
ikiorneqartarnerat pillugu
Inatsiartut inatsisaat nr. 1,
15. april 2003-meersoq
naapertorlugu pissaaq.*

*Børn, som har behov for
særlig støtte, kan få
hjælp af de offentlige
myndigheder. Hjælpen
sker efter Landstings-
forordning nr. 1 af
15. april 2003 om
hjælp til børn og unge.*

MEEQQAT SUNIK ILINNIARFIGISINNAVAGUT? HVAD KAN VI LÆRE AF BØRNENE?

Meeqqanik inissinneqarsimasunik apersuinerpassuit siullermik pingaarnertullu qimmallannarlutillu inuunermut kajumilersitsinarput. Meeqqat amerlasuut alliarternerminni artornaqisunik atugaqarsimapput. Taamaakkaluartoq qungutsorillutillu naapikku-minartuupput, meeqqallu allat soqutigisaasa assinginik soqutigisaqarlutik. Ilinniarneq, angalaneq siunissarlu takorloortarpaat.

Ajoraluartumilli meerarpaaluit atugarliorput. Meeqqat tamakku mikisuunerminniilli arlalippassuariarlutik angerlarsimaffiup avataanut inissinneqaqattaartarsimapput. Ataasiakkaat assigiinngitsut 20-t tikillugit. Massakut inissinneqarfigisimasaminnut imaluunniit siunissaq pillugu tatiginninngillat.

Meeqqat arlallit ikiorneqannginnerminni ilaqqutaminni sivisuumik ajornartorsiteqarsimallutik oqaluttuarput. Tamanna takussutis saavoq ilaqutariinnut sanngiinnerpaanut ikiuiniarneq siunertaq malillugu ingerlanngitsoq.

Pissut alla ernumalersitsisoq tassaavoq, meeqqat amerlasuut suliap ingerlanerani peqataatinneqartarsimanninnerminnik, isummaminnik aperineqartarsimanninnerminnik, imminnut tunngatilugu iliuuseqarnissamut pilersaarummik ilisimasaqannginnerminnik aammalu sullissisortik ilisarisimanagu imaluunniit attaveqarfiginagu oqaluttuarmata.

Paasivarput meeqqat amerlasuut ulloq taanna inissinneqarfitsik eqqaamaneq ajoraat. Meeqqat ilaat qangali inissinneqartarsimapput, allallu misigisimasatik eqqaamarusunngilaat imaluunniit puigorsimallugit. Tamanna meeqqanut annanniutaasinnaavoq, amerlasoorpassuimmi sakkortuunik misigisaqarsimallutillu sumiginarneqarsimasuummata.

De mange interviews med anbragte børn har først og fremmest været opløftende og livsbekræftende. Mange af børnene har haft svære opvækstvilkår. Alligevel er de smilende og imødekommende, og de går op i helt almindelige børneting. De drømmer om uddannelse, rejser og fremtiden.

Desværre er der også en del børn, som ikke trives. Disse børn har typisk været igennem en lang række anbringelser lige fra deres tidlige barndom. For enkelte helt op til 20 steder. De har hverken tiltro til nuværende anbringelsessted eller til fremtiden.

Der er en del børn, som fortæller, at de har levet længe med problemer i deres familie, før de fik hjælp. Det tyder på, at den tidlige indsats ikke fungerer efter hensigten i forhold til de svageste familier.

Et andet forhold, som giver anledning til bekymring, er, at børn i stort omfang fortæller om forløb, hvor de ikke er blevet inddraget, ikke er blevet spurgt om deres holdninger, ikke har kendskab til deres handleplaner og ikke kender eller har kontakt med sagsbehandleren.

Generelt kan vi konstatere, at mange af børnene ikke husker selve anbringelsen, altså den dag de blev flyttet til anbringelsesstedet. For nogle af børnene er det lang tid siden de blev anbragt, og for andre er minderne simpelthen bare væk eller fortrængt. Det kan være en overlevelsestrategi for børnene, for rigtigt mange af dem har voldsomme oplevelser og svigt bag sig.

MIO ISUMAQRPOQ

- ⦿ meeqqat pisinnaatitaaffitik pillugit ilisimasaqarnerusariaqartut
- ⦿ meeqqat inissinneqarnerminnut atatillugu tusarniaaffigineqartassasut
- ⦿ iliuuseqarsinnaanermut periarfissat atajuartitsinissarlu sammineqarnerusariaqartut

Inissiiffissat piukkunnaateqartut meeqqat najugaqarfigisinnaasaat meeqqallu pisariaqartitsisut katsorsarneqarfigisinnaasaasa eqqaarneqartarnissaannut suliaasaq annertooujussuuvog.

MIO MENER AT

- ⦿ børn skal have større kendskab til deres rettigheder
- ⦿ børn skal høres i forbindelse med deres anbringelser
- ⦿ der skal være mere fokus på handlemuligheder og kontinuitet

Der ligger en stor opgave i at sikre, at der er tilstrækkeligt med kvalificerede anbringelsessteder, hvor børnene kan bo, samt at der er behandlingsmuligheder til de børn, som har behov for det.

MEEQQAT PISINNAATITAAFFII BØRNS RETTIGHEDER

Meeqqat inunnik isumaginninnermi oqartussanik attaveqalersut kingornalu angerlarsimaffiup avataanut inissineqartut meeraapput sunnertiasut. Meeraapput tassangaannaq allarujussuarmik silarsuaqalersut. Tamanna ullormiit ullormut pisarpoq – amerlasuutigut nammineq pisumut sunniuteqaratik. Uagut inuiaqatigiittut pisussaaffeqarpugut meeqqat pitsaanerpaamik paaqqutarineqarnissaannut.

Tassaapput meeqqat misissuinnermi oqaloqatigisimasavut.

FN-P MEEQQAT PILLUGIT ISUMAQATIGIISUTAA

Meeqqat pisinnaatitaaffii meeqqat pillugit isumaqatigiissutikkut erseqqissarneqarput. Kalaallit Nunaata isumaqatigiissut 1992-imi akuersissutigaa, taamaattumillu isumaqatigiissummi tunngaviusut malinnissaannut pisussaaffeqarluni.

Isumaqatigiissummi erseqqissarneqarpoq meeqqat pisinnaatitaaffimminnik ilisimannissasut atornissaanillu tapersorsorneqassasut. Nunat isumaqatigiissummik akuersissuteqarsimasat meeqqat pisinnaatitaaffiisum ilinniartittussaavaat. Meeqqat pisinnaatitaaffiisa isumagineqarnissaat eqqanaarneqassaaq, taamattaarlu eqqanaarneqassalluni meeqqat – isummaminik oqaatiginninnermikkut – innuttaaqataasutut oqartussaaqataanermik atornissaanut sungiusarneqarnissaat, taamaasillutik inersimasunngorunik inuiaqatigiinni peqataallutik suleqataasinnaaniassammata.

FN'P MEEQQAT PILLUGIT ISUMAQATIGIISUTAATA MAKKU EQQANAASSAVAI

- ⊙ Meeqqat tunngaviusumik pisinnaatitaaffii:
Nerisassat, peqqissuuneq aamma najugaqarneq
- ⊙ Meeqqat ineriartornissaminnut pisinnaatitaaffii:
Atuartuuneq, sunngiffik, pinnguarneq aamma paasissutissinneqarneq
- ⊙ Meeqqat illersorneqarnissaminnut pisinnaatitaaffii:
Persuttarneqarnermut, atornerlunneqarnermut aamma atornerluinermut
- ⊙ Meeqqat aalajangeeqataasinnaanermut pisinnaatitaaffii:
Sunniuteqarneq, peqataatinneqarneq aamma killiligaaanani oqaaseqarsinnaaneq

De børn, der kommer i kontakt med de sociale myndigheder og ender med at blive anbragt uden for hjemmet, er sårbare børn. Det er børn, hvis verden pludseligt bliver en helt anden. Det sker fra den ene dag til en anden – som oftest uden at de selv har indflydelse på, hvad der sker. Det er børn, vi som samfund har en forpligtigelse til at tage os af bedst muligt.

Det er de børn, vi har talt med i undersøgelsen.

FN'S BØRNEKONVENTION

Børnekonventionen fastslår børns rettigheder. Grønland tiltrådte konventionen i 1992 og er derfor forpligtet til at leve op til principperne i konventionen.

Konventionen fastslår, at børn skal kende deres rettigheder og støttes i at bruge dem. Lande, som har tiltrådt konventionen, skal undervise børn i deres rettigheder. Det skal sikre, at børns rettigheder tilgodeses, men det skal også sikre, at børn – ved at udtrykke deres mening – trænes i at bruge deres indflydelse som medborgere, så de som voksne kan være aktive deltagere i samfundet.

FN'S BØRNEKONVENTION SKAL SIKRE

- ⊙ Børns grundlæggende rettigheder:
Mad, sundhed og et sted at bo
- ⊙ Børns udviklingsrettigheder:
Skolegang, fritid, leg og information
- ⊙ Børns beskyttelsesrettigheder:
Mod vold, misbrug og udnyttelse
- ⊙ Børns medbestemmelsesrettigheder:
Indflydelse, deltagelse og ytringsfrihed

MEEQQAT QANOQ OQARPAT?

Meeqqat oqaloqatigatsigit FN-p meeqqat pillugit isumaqatigiissutaanik naatsumik oqaluttuarluta aallartippugut. Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit suut ilisimaneraat aperaagut. Meeqqat amerlasuut pisinnaatitaaffitik pillugit ilisimasaqanngillat, allalli ilisimasaqarnerulaarlutik. Meeqqat ilaasa oqaatigisaat aaku:

»Nalunngilaarpakka. Tassami, nalunngilara inersimasut oqaatsigut tusaaniassagaat aamma uagut taakku tusaaniassagivut. Kisianni annertunerusumik ilisimasaqanngilanga«

niviarsiaaraq 14-inik ukiulik

»Ilaannai nalunngilakka (pisinnaatitaaffiit, aaq.). Assersuutigalugu meeqqat paarineqassapput aamma nerisassapput«

niviarsiaaraq 11-nik ukiulik

»FN nalunngilara. PAARISA-p atuagaaqqamik tuninikuuaatigut, kisianni sulii atuannngilara«

niviarsiaaraq 11-nik ukiulik

Meeqqat ikinnerpaat nalinginnaasumik pisinnaatitaaffitik pillugit ilisimasaqarput.

Ulloq unnuarlu angerlarsimaffinni sulisut meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit meeqqat oqaloqatigisarpaat. Pisinnaatitaaffiit piviusumik saqqummiuttarlugit, soorlu meeqqat annersinneqassanngitsut, meeqqat nerisassaqqassasut, meeqqat mattunneqartassanngitsut.

Sumiiffinni allani angajoqqaarsiat oqaluttuarput meeqqat atuarfimmii pisinnaatitaaffitik pillugit atuartinneqartartut, taamaakkaluartorli annikitsuinnarmik ilisimasaqarfigigaat imaluunniit ilisimasaqarfiginngilluinnaraat. Qisuarianninneq tamanna ersiutaavoq meeqqat timitaqanngitsunut isumassaqqartitsisinnaannginerannut.

Meeqqani atugarliorsimasuni amerlasuuni pisinnaatsitaaffiit timitaqanngitsuupput, tassaallutilli tunngaviusumik pisinnaatitaaffiit isumagineqarnerat: Nerisaaqarnissamut, sininnissamut, atonerlunermut persuttaanermullu illersorneqarnissamut isumassorneqarnissamullu pisinnaatitaaffiit.

HVAD SIGER BØRNEENE?

Da vi talte med børnene, indledte vi med at fortælle kort om FN's Børnekonvention. Vi spurgte, hvad de ved om børns rettigheder. Mange børn ved ikke noget om deres rettigheder, mens andre har lidt viden. Her er nogle af børnenes udsagn:

»Jeg ved lidt. Altså, jeg ved, at de voksne skal høre, hvad vi siger og vi også skal høre på dem. Men ellers ved jeg ikke særligt meget om det«

pige 14 år

»Jeg kender kun nogle af dem (rettighederne, red.). For eksempel at børn skal passes og at de skal have mad«

pige 11 år

»Jeg kender FN. PAARISA kom og gav os en lille bog, men jeg har ikke læst den endnu«

pige 11 år

Generelt er det de færreste børn, der ved noget om deres rettigheder.

På institutionerne har personalet fortalt, at de taler med børnene om deres rettigheder. De har gjort rettighederne konkrete for børnene ved for eksempel at fortælle, at man ikke må slå børn, at børn skal have mad, at man ikke må låse dem inde.

Andre steder fortæller plejeforældre, at børnene har haft undervisning i børns rettigheder i skolen, men børnene gav alligevel udtryk for kun at kende lidt eller slet intet til deres rettigheder.

Den manglende respons må ses som udtryk for, at børnene har vanskeligt ved at forholde sig til et abstrakt begreb som rettigheder. For mange af de udsatte børn handler rettigheder ikke om noget abstrakt, men om at få helt basale rettigheder tilgodeset: Ret til mad, søvn, beskyttelse mod misbrug og vold, ret til omsorg.

Meeqqat pisinnaatitaaffiini timitaqanngitsut pineqannginneri, ki-siannili ulluinnarmi inuuneranni piviusuuneri, niviarsiaqqap meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit ilisimasaminik aperineqarami akissutaani takuneqarsinnaavoq:

»Meeqqat paarilluarneqarnissaat, angajoqqaat meeqqatik qimassanngikkaat, angajoqqaat meeraqarunik imerajuttuunnginnissaat, aamma øh... meeqqatik isigitillugit nakuusertassanngitsut«

Niviarsiaqqap meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit paasinninnara FN-p meeqqat pillugit isumaqatigiissutaani oqaatsinit atorneqartunit ungasissorujuussuuvuq, imarisaali assigiipput. Meeqqat isumassorneqarnissamut aamma toqqissisimanissamut pisinnaatitaaffeqarput.

Meeqqat pisinnaatitaaffimminnik, namminerminnik illersuisusannik, ilisimasakitsuuneri MIO-p ernumanartoqartippaa. Tamanna pitsangorsarniarlugu pingaartitsisumik suliniuteqartoqarnissaa pisariaqartinneqarpoq.

At børnerettigheder ikke handler om noget abstrakt, men om konkrete ting i deres hverdag, ses af en 9-årig piges svar på, hvad hun ved om børns rettigheder:

» At børnene skal passes godt, at forældrene ikke skal forlade deres børn, at forældrene ikke må være alkoholikere, når de har børn, og øh... at de ikke må slås, når børnene ser på«

Pigens forståelse af børnerettigheder er langt fra ordlyden i FN's Børnekonvention, men indholdet er det samme. Børn har ret til omsorg og tryghed.

MIO finder det bekymrende, at børnene er så lidt bevidste om de rettigheder, som skal beskytte dem. Der er behov for en prioriteret indsats for at bedre dette.

“

MIO ISUMAQARPOQ

- meeqqat inunnik isumaginnittoqarfimmik atassuteqalersut tamarmik pisinnaatitaaffimmik ilisimanninnissaat eqqanaarneqassaaq
- FN-p meeqqat pillugit isumaqatigiissutaa, iliusissanik pilersaarusionerni, politikkini aamma suliniutini meeqqanut attuumassuteqartuni tamatigut aallaaviussaaq, assersuutigalugu nuna tamakkerlugu meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit iliusissamik pilersaarusionerni
- ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit meeqqanik inuusuttunillu suliaqartut meeqqanik isiginittariaasertik pillugu erseqqissumik oqaasertaliisariaqarput (MIO-p meeqqanik isiginittariaasia qup. 52-mi assersuutitut takusinnaavat)

MIO MENER AT

- det skal sikres, at børn, som kommer i kontakt med det sociale system, kender deres rettigheder
- FN's Børnekonvention altid skal være udgangspunkt for strategier, politikker og indsatser, der vedrører børn, for eksempel ved udarbejdelse af en national børnerettighedsstrategi
- institutioner, som arbejder med børn og unge, bør formulere et børnesyn (som eksempel kan du se MIO's børnesyn side 52)

ILANNGUTITITSINEQ INDDRAGELSE

MISISSUINERMI MEEQQANUT INISSINNEQARSIMASUNUT PISINNAATITAAFFIIT MEEQQANUT PINEQARTUNUT APEQQUTEQAATIGAAVUT. SOORLU PISORTAT MEEQQAMUT ATTUUMASSUTEQARTUNIK AALAJANGIILERNERANNI TUSARNIAAVIGINEQARTARNISSAMIK PISINNAATITAAFFIK PILLUGU.

ISUMAQTIGIISSUT IMA OQARPOQ

FN'p meeqqat pillugit isumaqatigiissutaani aalajangersarneqarpoq pisortat meeqqamut tunngasunik suliaqarneranni meeraq tusarneqarnissaminut akulerutsinneqarnissaminullu pisinnaatitaaffeqartoq. Meeraq ukiuminut inerisimassutsiminullu naleqquttumik ilanngutitinneqartassaaq. Tamanna isumaqarpoq, pisortat meeqqanik isumaginninnermi sullissinnermut atassuteqalersunik oqaloqatiginnittassapput.

Immik. 12: ... pingaartumik suliassat meeqqamut tunngassu-tillit pisortanit imaluunniit nakkutigininnikkut pisortanit eqqartuussivitsigoortumik aalajangiiffigiarnearnerini, meeraq periarfissinneqassaaq tamani oqaaseqaateqarnissamut nammineerluni imaluunniit sinniisitut aallartitaq aqutigalugu...

I UNDERSØGELSEN HAR VI SPURGT IND TIL NOGLE AF DE RETTIGHEDER, DER ER AKTUELLE FOR ANBRAGTE BØRN, HERUNDER RETTEN TIL AT BLIVE HØRT, NÅR MYNDIGHEDER TRÆFFER BESLUTNINGER, SOM VEDRØRER BARNET.

DET SIGER KONVENTIONEN

FN's Børnekonvention fastslår barnets ret til at blive hørt og inddraget, når myndigheder behandler deres sager. Barnet skal inddrages på en passende måde i forhold til alder og modenhed. I praksis betyder det, at myndighederne skal tale med de børn, som kommer i kontakt med det sociale system.

Artikel 12: ... især gives mulighed for at udtale sig i enhver behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager, der vedrører barnet, enten direkte eller gennem en repræsentant...

Periuseq meeqqat inuusuttullu ikiorneqartarnerat pillugu inatsis-inut ilaavoq. Inatsilli ersarinngilaq, tassa meeqqat inuusuttullu »sapiingisamik annerusumik« tusaaniarneqassammata. Immaqa tamanna meerarpassuit oqaloqatigisatta angerlarsimaffimmik avataanut inissinneqarnissaminut atatillugu ilanngutitinneqar-simanninnerannut pissutaaqataasinnaavoq.

MEEQQANIK INUUSUTTUNILLU IKIORSIISARNEQ PILLUGU INATSIARTUT PEQUSSUTAAT

§ 8. Meeraq qulileereersoq pillugu suliama aalajangiisoqannginnerani ajornanngippat sapiingisamik meeraq oqaloqatigineqassaaq. Meeqqap isumai ilanngunneqassapput aammalu ukiuinut inerisimassusianullu naleqqiullugu naleqquttumik pingaartinneqassallutik.

Imm. 2. Meeqqanut quliliisimangitsunut meeqqap inerisimassusiata suliallu suussusaata taamaattariaqartippagu meeqqap suliniutissamut qanoq isumaqarnera pillugu paasissutissat sapiingisamik pigineqassapput.

Imm. 3. Meeqqap angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnissaanik aalajangiisoqannginnerani suliaq kommunimi oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit ataatsimiititaliaannut oqaaseqarfigisassanngorlugu saqqummiunneqassaaq.

MEEQQAT IMA OQARPUT

Meeqqat ilaat angerlarsimaffimmik avataanut inissinneqarnissaminut tunngatillugu nammineerlutik iliuuseqarsimapput. Angerlarsimaffimmini atugarliornertik allamilu najugaqarusunnertik pillugit ilinniartitsisuminnut imaluunniit ilaqtutaminut oqaluttu-arsimapput. Meeqqat tamakkua suliap ingerlanerani kommunimi oqaloqateqarsimapput aammalu inissinneqarnissartik, sumilu inissinneqarnissartik pillugit tusarniaavigineqarsimallutik.

Meeqqat amerlasuut inissinneqalinnginnerminni kommunimi oqaloqateqarsimanatik oqarput. Ilaat mikisuararsuullutik inis-sinneqarsimapput, taamaattumillu akulerutsinneqarsimanatik. Kisiannili aamma meeqqat ilaat, 10-t sinnerlugit ukiqalereerlutik siullermeerlutik inissinneqarsimasut, inissinneqarnissartik sioq-

Princippet er en del af lovgivningen om hjælp til børn og unge. Men loven fremstår uklar, fordi børnene og de unge skal høres »i videst mulige omfang«. Det kan være en medvirkende årsagen til, at mange af de børn, vi har talt med, ikke er blevet inddraget i forbindelse med, at de skulle anbringes udenfor hjemmet.

LANDSTINGSFORORDNING OM HJÆLP TIL BØRN OG UNGE

§ 8. Inden der træffes afgørelse i en sag om et barn, der er fyldt 10 år, skal der i videst mulig omfang finde en samtale sted med barnet. Barnets synspunkter skal inddrages og tillægges passende vægt i forhold til alder og modenhed.

Stk. 2. For børn under 10 år skal der i det omfang barnets modenhed og sagens art tilsiger det, i videst mulig omfang foreligge oplysning om barnets holdning til den påtænkte hjælpeforanstaltning.

Stk. 3. Inden der træffes afgørelse om anbringelse af et barn uden for hjemmet, skal sagen forelægges til udtalelse hos det tværfaglige samarbejdsudvalg i kommunen.

DET SIGER BØRNE

Nogle af børnene har selv været aktive i forhold til at blive anbragt udenfor hjemmet. De har henvendt sig lærere eller familie og fortalt, at de havde det dårligt hjemme og gerne vil bo et andet sted. Disse børn har talt med kommunen under forløbet og er også hørt af kommunen i beslutningen om anbringelse og anbringelsessted.

Mange børn giver udtryk for, at de ikke har talt med kommunen, inden de skulle anbringes. En del har været små, da de blev anbragt, hvorfor de ikke har været inddraget. Men der er også en gruppe børn, som var over 10 år ved første anbringelse, som fortæller, at de

qullugu sullissisumik oqaloqateqarsimanatik oqaluttuarput. Inatsisit malillugit meeqqat 10-t sinnerlugit ukiullit suliani taamaattuni tusarniaavigineqartartussaapput. Meeqqat namminerminnut iliuusissat aalajangerneqarsimasut amerlanertigut ilisimasanngilaat, aammalu isummaminnik anitsinissaminnut periarfissinneqarsimanatik.

Meeqqat inissinneqarnerminnut atatillugu qanoq aperineqarususinnaanersut aperaagut. Meeqqat amerlanerit akissuteqanngillat, ataasiakkaalli tusarniaavigineqarusussimagaluarput.

»Børnehjemimiikkusunnersunga imaluunniit angajoqqaarsianniikkusunnersunga aperineqarusukkaluarpunga«
nivarsiarraq 15-inik ukiulik

Meeqqanut ataasiakkaanut pingaaruteqarluinnartuunera paasinarpoq – soorlu uunga nivarsiaqqamut – ilaqutariinni imaluunniit ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi najugaqassanerluni.

Soorunami meeraq iliuusissamut ataatsimut allamulluunniit inaarutaasumik aalajangiinissamut akisussaangilaq, meeqqalli isumaa-sa ilaatinneqarnissaat pingaaruteqarpoq aammalu iliuusissanik eqqortunik aalajangiiniarnermi pingaaruteqarsinnaallutik.

Nunani avannarlerni allani misissuinerit takutippaat, inuusuttut inissinneqarnissaminnut akuersigaangata, inissiierni aalajaassut-sip annertusisarnera.

Ilisimasat meeqqanit pissarsiarisagut tunuliaqutaralugit, paasivarput meeqqat amerlasuut inissiiiffimmi ataasiinnanngitsumi inissinneqarnikuusimasut. Taamaammat meeqqap inissinneqarfissaminut atatillugu aperineqarnissaa pissusissamisuginnarpoq. Nassatarisaanillu inissinneqarfimminni toqqissisimanerunissaanut periarfissat annertunerussapput.

Meeqqat oqaloqatigisatta amerlanerit kina sullissisorinerlugu ilisimanagu oqaluttuaraat. Tamanna eqqumiiginarpoq, tassa meeqqat 10-t sinnerlugit ukiullit ukiuminnut inerisimanerminnullu naleqquttumik isummaminnik tusarniaavigineqartussaammata, tamannalu oqimaaqatigiissaarineri ilanngunneqartussaalluni. Aamma meeqqat mikinerusut sapinngisaq naapertorlugu tusarniaavigineqartassapput.

Taamaattumik meeqqap sullissisorisaminik ilisarismanninnissaa aammalu sullissisup meeqqamik oqaloqateqarnissaa pisariaqarput. Tamatumani meeraq toqqissiniassammat, attaveqarnerullu ataju-artuunissaa pisariaqarmat.

Kisianni meeqqat ikittuinnaat sullissisortik ilisarismavaat, amerlasuullu sullissisumik nikerartuunerat oqaluttuaralugu.

ikke har talt med en sagsbehandler, inden de blev anbragt. Ifølge loven skal børn over 10 år høres i sådanne tilfælde. Børnene ved ofte heller ikke, hvorfor den specifikke foranstaltning er valgt for dem, og de har ikke fået mulighed for at give deres holdning til kende.

Vi spurgte børnene, om der er noget, de gerne ville være spurgt om i forbindelse med anbringelsen. De fleste børn har ikke svaret, men enkelte ville gerne have været hørt.

»Jeg ville gerne have været spurgt, om jeg helst vil være på børnehjem eller om jeg vil have plejeforældre«
pige 15 år

Det er let at sætte sig ind i, at det har meget stor betydning for det enkelte barn – som pigen her – om hun skal bo hos en familie eller skal være på en institution.

Det er selvfølgelig ikke barnet, der har ansvaret for at tage den endelige beslutning om den ene eller anden foranstaltning, men børns synspunkter kan være vigtige at tage i betragtning og kan have betydning for, at der træffes den rette foranstaltning.

Undersøgelser fra andre nordiske lande viser, at stabiliteten af anbringelser og væsentligt, når der gives samtykke til anbringelsen fra den unges side.

På baggrund af den viden, vi har fået fra børnene om, at mange har været anbragt mere end et sted, er det oplagt, at børn bliver spurgt om deres mening i forhold til et anbringelsessted, så de føler sig hørt. Dermed er der større chance for, at de falder til i anbringelsen.

Mange af de børn, vi har talt med, fortæller, at de ikke ved, hvem deres sagsbehandler er. Det er bemærkelsesværdigt, for børn over 10 år skal høres om deres mening og den skal tillægges passende vægt i forhold til alder og modenhed. Også mindre børn skal i videst mulige omfang høres.

Derfor er det nødvendigt, at barnet kender sin sagsbehandler, og at sagsbehandleren taler med barnet. Det kræver, at der er en vis kontinuitet i kontakten, så barnet bliver trygt.

Men kun få af børnene kender deres sagsbehandler og mange fortæller om mange skiftende sagsbehandlere.

Nivarsiarraq 12-nik ukiulik,
ukiuni pingasuni inissiivimmiissimasoq akivoq
»... Qanormaanna ateqarpa.
Sullissisorisimasara kisat nalunngilara.
Massakkut nutaamik sullissisoqarpunga«

Ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi sulisut oqaluttuarput nivarsiarraq tallimariarluni nutaamik sullissisoqalersimasoq, ajoraluurtumilli kisimiinngitsoq. Meeqqat amerlasuut kina sullissisorinerlugu ilisimannngilluinnarpaat arlalillu kommunimik oqaloqateqarsimanngillat.

Angalanitsinni tusartarparput ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnut ilaqutarsianullu sullissisut annertuumik taarserarajuttartut. Sullissisup taarserneratigut meeqqap sullissisullu akornanni tatigeqatigiin-niarneq aallaqqaataaneertariaqarneranik kinguneqartarpoq. Sania-tigullu sumiiffinni arlalinni meeqqat pillugit sulianut allattuisoqar-simannnginneratigut malinnaasoqanngitsoq tusarparput, tamatumalu nassatarisaanik meeraq pillugu oqaluttuaq annaaneqarsimavoq.

Tamanna ingerlaannassappat meeraq pillugu aalajangiisoqarniar-nermi meeqqap akulerutsinneqarnissaa ajornakusoornerulissaaq.

MIO ISUMAQARPOQ

- ⊙ aalajangersakkanik pilersitsisoqassasoq, meeqqamut angajoqqaatut akisussaataasup tamatigut sullissisup kinaaneramik ilisimanninnissaanik, tamaasillunilu angajoqqaatut akisussaataasup imaluunniit meeqqap tamatigut attaveqarsinaanissaanik eqqanaarinnittumik
- ⊙ meeqqap qaqugukku ilanngutitinneqarnissaanut piomasaaqatit sukannerulersittariaqarput, taamaalilluni meeraq aallaavittut misissuinerit aalajangiinerillu imminnut tunngasut pillugit ilanngutitinneqarsinnaalissammat
- ⊙ sullissineri annertunerusumik ataqatigiissaarinermik ataavartumillu pilersitsinissaq suliniutigisariaqartoq

En 12-årig pige,
som har været anbragt i tre år, svarer
»... Hvad er det nu hun hedder.
Jeg kender kun den gamle.
Nu har jeg fået en ny«

Personalet på pigens døgninstitution fortæller, at pigen har skiftet sagsbehandler fem gange og hun er desværre ikke et enestående tilfælde. Mange børn ved slet ikke, hvem der er deres sagsbehandler og flere har slet ikke talt med kommunen.

Vi har på vores tur rundt på institutioner og i plejefamilier ofte fået fortalt om utallige sagsbehandlerskift. Det betyder, at der hver gang må startes forfra for at skabe tillid mellem barn og sagsbehandler. Desuden hører vi flere steder, at børnenes sager ikke er ajourførte, så en del af barnets historie går tabt.

Fortsætter dette mønster, vil det, på trods af gode intentioner, i praksis være vanskeligt at inddrage barnet i de beslutninger, der tages.

MIO MENER AT

- ⊙ der skal indføres bestemmelser, der sikrer, at barnets værge altid ved, hvem der er sagsbehandler, så værge eller barnet altid kan komme i kontakt med denne
- ⊙ kravene til hvornår barnet skal inddrages, skal skærpes, så barnet som udgangspunkt inddrages løbende ved undersøgelser og beslutninger, der handler om dem
- ⊙ der skal arbejdes for at skabe en højere grad af kontinuitet i sagsbehandlingen

TOQQISSISIMANEQ TRYGHED

ANGERLARSIMAFFIMMI PISUT PILLUGIT KOMMUNIMI INUMMIK ILISARISIMANNGISAMIK OQALOQATEQARNEQ MEEQQANI MISIGISAASINNAAVOO NUANNIITSOQ TOQQISSISIMANANGITSORLU. MEEQQAT ANGAJOQQAAMINNIK TATIGINNITUUPPUT, AAMMA ANGAJOQQAAT KUSANANGITSUMIK ILIORFIGIGALUARANGATIK. TAAMAAMMAT ISUMMAMINNIK ANITSINISSAMUT INUMMIT ALLAMIT IKIORNEQARNEQ MEEQQAMUT TOQQISSILERNERMIK PILERSITSISINNAAVOO.

MEEQQAT PILLUGIT ISUMAQTIGIISSUT QANOQ OQARPA?

FN-p meeqqat pillugit isumaqtigiissutaani artikel 5-imi piumasaqaataavoq meeqqat pisinnaaatitaaffimminnik atuineranni ikiorneqassasut, tamatumani tusaaniarneqarnissaq ilanngullugu. Meeqqap kommunimi oqaloqateqarnermini inummik illersuisumik, meeqqap toqqissisimaffigisaanik ilaqarnissaata neqeroorfigineqarneratigut, MIO-p paasinninnera malillugu uagut Kalaallit Nunaanni isumaqtigiissut malillugu pisussaaffivut annertunerujussuarmik naammassisinnaavagut.

Meeqqanik inuusuttunillu ikiusarnej pillugu peqqussummi maanna atuuttumi, meeqqap illersuisumik ilaqarsinnaaneramik neqerooruteqarfiginissaa piumasaqaataangilaq. Aatsaat pinngitsaaliissummik inissiisoqartillugu meeraq illersuisumik ilaqarnissaminik neqeroorfigineqassaaq, taannalu taamaallaat meeqqanut 15-it sinerlugit ukiulinnut atuuppoq. Kisiannili ingerlatsinissamut pisinnaatitaanermi maleruagassat naapertorlugit inuk ingerlatsivimmi ataatsimeeqateqarnermini inummik allamik ilaqarnissaa pisinnaasuutinneqarpoq.

FOR BØRN KAN DET VÆRE EN UBEHAGELIG OG UTRYG OPLEVELSE AT TALE MED EN FREMMED PÅ KOMMUNEN OM DET, DER SKER HJEMME. BØRN ER LOYALE OVERFOR DERES FORÆLDRE, OGSÅ SELV OM FORÆLDRENE IKKE BEHANDLER DEM GODT. DERFOR KAN DET SKABE TRYGHED FOR BARNET AT HAVE EN PERSON MED, SOM KAN HJÆLPE MED, AT DE FÅR SAGT DERES MENING.

HVAD SIGER KONVENTIONEN?

FN's Børnekonventions artikel 5 stiller krav om at støtte barnet i udøvelsen af de rettigheder, de har i henhold til konventionen, herunder retten til at blive hørt. Ved at tilbyde, at barnet kan have en bisidder, som barnet er tryk ved med til samtaler hos kommunen, vil vi i Grønland efter MIO's opfattelse i højere grad leve op til vores forpligtigelse ifølge konventionen.

Det er ikke et krav i den nuværende forordning om hjælp til børn og unge, at et barn tilbydes en bisidder. Det er kun ved tvangsanbringelser, at barnet skal tilbydes en bisidder og i det tilfælde gælder det kun børn over 15 år. Dog giver de forvaltningsretlige regler en ret til at tage en person med under møder i forvaltningen.

MEEQQAT QANOQ OQARPAT?

Meeqqat sullissisumik oqaloqateqarsimasut oqaloqateqarnerminni inummik toqqissisimaffigisaminnik ilaqarsimanersut ape-raagut. Meeqqat amerlasuut ilaqtutaminnik ilaqarsimapput, as-sersuutigalugu anaanamini imaluunniit ajaminik, kisiannili aamma amerlasoorpassuit kisimiillutik sullissisortik oqaloqati-gisarsimavaat.

»Uanga aqqaluaralulaneralu
kisitta kommunimukaanepugut.

Uagut marluulluta kisitta oqaloqatigivaatigut«

Niviarsiaq 15-inik ukiulik, aqqalussanilu/anihilu ukiuq
ataaseq ulloq unnuarlu paaqqinnittar fimmiissimasoq

Meeqqap pisumi taamaattumi, angajoqqaaminni najugaqarsin-naajunnaarnini pissutigalugu, kisimiilluni nalunaarfigineqarnini qanoq misigineraa eqqarsaatigissallugu nuanniitsuvoq. Aammalu sullissisoq misigissutsit takkuttut pillugit oqaloqatigissallugu.

Soorunami pineqanngilaq sullissisup meeqqamik pitsaanerpaamik sullissianiingitsoq, meeqqalli atukkani pissutigalugit annertuneru-sumik ataqatigiinnerup paasinissaanut qaqtiguinnaq ilisimasaqar-lunilu, piginnaasaqarlunilu nukissaqartarpoq. Meeqqap oqaloqati-giinneq nammineq silarsuani aallaavigalugu paasissavaa; pingaar-tumik meeqqat mikinerusut piviusuorujussuarmik aamma pisoq aallaavigalugu eqqarsartarput.

Meeqqat navianartumiittut, toqqissisimasumik aalajaatsumillu meeraanissaminnut ikiorneqarnissamik pisariaqartitsinertik pissu-tigalugu, pisortanit sullinneqalersut aamma sullissinerup ingerlane-rani toqqissisimaneq misigisariaqarpaat. Meeqqat tamakku ilaasa atugaat tassarpiaavoq angajoqqaavisa qitornamik soqtigisaat naammassinnissinnaanngimmatigut. Meeqqat oqaloqatigisatta ilaa-sa ajornartorsiutaat tassarpiaasimavoq angajoqqaat, sumiginnaasi-masut aamma meeqqamik kinguaassiuutitigut atornerluisimasut.

Taamaattumik illersuiseqarnissaq pingaaruteqartorujussuvoq.

HVAD SIGER BØRNENE?

Vi spurgte børnene, som har talt med en sagsbehand-ler, om de havde en person med til samtalen, som de følte sig trygge ved. En del af børnene har haft fami-liemedlemmer med, for eksempel en mor eller en mo-ster, men der er også en del, som har talt med sagsbe-handleren alene.

»Det var kun mig og min bror,
dengang vi blev taget med til kommunen.

De snakkede kun med os to«

Pige 15 år, som har boet på døgninstitution
sammen med sin bror i et år

Det er ikke rart at tænke på, hvordan det opleves for et barn at stå alene i en situation, hvor barnet får besked på, at han eller hun ikke længere skal bo hos sine foræl-dre. Og i øvrigt skal tale med en sagsbehandler om de følelser, det udløser.

Dermed er det naturligvis ikke sagt, at sagsbehand-lerne ikke vil barnets bedste, men et barn vil sjældent selv have viden, kompetence og overskud til at forstå den større sammenhæng i sin situation. Barnet vil for-stå samtalen ud fra sit eget univers; især mindre børn tænker meget konkret og situationsafhængigt.

De udsatte børn, som kommer i kontakt med det of-fentlige system, fordi de har behov for hjælp til at få en mere tryk og stabil barndom, skal også føle sig trygge under sagsbehandlingsforløbet. For nogle af disse børn er det et vilkår, at deres forældre netop ikke kan varetage deres interesser. For nogle af de børn, vi har talt med, har problemet netop været forældre, som har omsorgssvigtet eller misbrugt barnet.

Derfor er en bisidder meget vigtig.

MIO ISUMAQRPOQ

- ⊙ meeqqat aallaavittut kommunimi oqaloqatiginninnerminni kisimiissanngitsut
- ⊙ meeqqat suliani paasiuminaatsuni oqaloqateqarnermi sammisap iluani piginnaanilimmik ilaqarnissamut periarfissaqartariaqartut, aamma suliani angajoqqaat meeqqap soqtigisaanik naammassinnissinnaanngiffini
- ⊙ meeraq pinngitsaaliilluni arsaarinninnerni suliap iluani ilisimasalimmik piginnaanillimik ilaqarnissaminik neqeroorfigineqassaaq

MIO MENER AT

- ⊙ børn skal som udgangspunkt ikke være alene ved samtaler med kommunen
- ⊙ børn skal have mulighed for at få en fagligt kompetent bisidder med til samtaler i komplicerede sager, samt i sager hvor forældrene ikke kan varetage barnets interesser
- ⊙ barnet skal i tvangssager have tilbudt en fagligt kompetent bisidder

INISSIINEQ ANBRINGELSEN

MIO-MI MISISSUINEQ SIOQQULLUGU, MEEQQAT INISSINNEQARNERTIK QANOQ MISIGISARNERAAT EQQARSAATIGISIMAVARPUT. TAAMAATTUMIK MEEQQAT TAMATUMINNGA APERAAVUT.

Meeqqat amerlanersaasa inissinneqarnerminni pisut eqqaamanngilluinnaraat erserpoq – imaluunniit oqallisiginissaa kissaati-gineq ajoraat. Meeqqat amerlasuut atuartunngoreerlutik aatsaat inissinneqarsimapput, taamaammallu pisoq eqqaamasinnaasagalarlugu, ilaqarpulli aamma siusinnerusukkut inissinneqarsimasunik, tamakkualu inissinneqarnertik eqqaamanngilaat.

Meeqqat inissinneqarnerminnik eqqaamannittut, pisup artornarsimamera oqaluttuaraat. Qiasimapput nanertisimasimallutilu. Meeqqalli ilaannut allamut inissinneqarneq oqiliallaataasimavoq.

MEEQQAT OQALUTTUARPUT

Nukappiaraq 15-inik ukiulik aperaarput inissinneqarfimmini ulloq siulleq qanoq misigisimanageraa

»... Uanga misigisaqarpallaarsimanngilanga, eqqaamavara kisianni oqaasinngortissinnaanngilara. Uanga aamma angerlarsimaffiga nuannarivallaarsimanngilara«

Niviarsiaaraq 13-inik ukiulik oqarpoq

»... Tupappunga«

Inissinneqarnini tupassutigaa, naak nammineerluni – ukiut marluk sioqqullugit – angerlarsimaffimmini atugarliornini pillugu inersimasunut attaveqarsimagalarluni.

I MIO HAR VI FORUD FOR UNDERSØGELSEN GJORT OS TANKER OM, HVORDAN BØRN OPLEVER ANBRINGELSEN. SÅ DET HAR VI SPURGT BØRNENE OM.

Det viser sig, at de fleste af børnene slet ikke husker anbringelsessituationen – eller ikke ønsker at tale om den. En del børn er først blevet anbragt, da de var i skolealderen, og burde kunne huske situationen, mens andre er blevet anbragt så tidligt, at de ikke husker den.

De børn, som kan huske selve anbringelsen, fortæller, at det har været hårdt. De har grædt og de har været kede af det. For andre børn har det samtidigt været en lettelse at blive anbragt.

BØRNENE FORTÆLLER

Vi spurgte en 15-årig dreng, hvordan han oplevede den første dag på anbringelsesstedet

»...Jeg kan godt huske det, men kan ikke rigtigt sætte ord på det. Jeg havde det ikke rart derhjemme«

En 13-årig pige siger

»... Jeg var i chok«

Anbringelsen var et chok på trods af, at hun selv – to år før – havde taget kontakt til andre voksne, fordi hun ikke havde det godt derhjemme.

“

Niviarsiarq 11-nik ukiulik anaanami imigassamik atuinera pissutigalugu atugarliorsimavoq. Nammineerluni anaanani »ajorunnaangippat«, allamut pitsaanerumut nuussinnaanini pillugu eqqarsarsimalluni oqaluttuarpoq.

Inissinneqarnini ima oqaluttuaraa

»uanga siullermik anaanamut maqaasigaluarpunga, kisianni qaangiuppoq. Eqqaamalaarpara. Siullermik nuanninngikkaluarpoq, nuannersisimavorli«

Niviarsiarq 14-inik ukiulik oqaluttuarpoq

»Aqaguaguunnangortoq oqarfiginiteriataarpugut, anaana oqannginnami maanngartussaasunga sullisigigaa. Oqaloqatiginnittarfimmi aatsaat paasivara aqaguagunngulersoq, imaluunniit aqagunngulertoq«

»Aqagu nuussaatit ilaqutarsianilu najugaqassallutit«, taama oqarfigineqarnerup qanoq misigisaqarfiunera paasissallugu ajornaku-soorpoq.

Inissinneqarfimmini ulloq qanoq issimanersoq aperaarput

»Soorunami qiavunga; ajorlunga«

Niviarsiarq taanna arlaleriarluni nuuttarsimavoq. Siullermik ilaqutarsiat assigiinngitsut najorsimavai, maannalu børnehjemimi najugaqarluni. Oqaluttuarporlu angajoqqaani eqqarsaatigiuaanarlugit aammalu nammeneq illoqarfigisamini børnehjemimiissimasinnaanngikkaluarnerluni eqqarsaatigisaqalugu.

Tamatuma takutippaa, niviarsiaqqap inissinneqarnissamini periarfissat assigiinngitsut pillugit sullissisumik oqaloqateqarnissaminut periarfissaqarsimanngitsaq. Aamma sooq massakut inissinneqarfigisimasami toqqarneqarsimanera nassuiaatigineqarsimanngilaq.

En pige på 11 år har haft det svært på grund af sin mors alkoholmisbrug. Hun fortæller, at hun selv havde tænkt på, om hun kunne flytte et bedre sted hen, hvis hendes mor ikke blev »rask«.

Hun fortæller om selve anbringelsen

»Jeg savnede min mor meget i starten, men det er gået over. Jeg husker, at lige i starten var det ikke sjovt, men det er blevet meget bedre«

En pige på 14 år fortæller

»To dage før afrejsen fik jeg at vide, at jeg skulle rejse. Min mor fortalte mig ikke, at der blev arbejdet på det. Først da jeg var til samtale på kommunen, fik jeg det at vide. Det var en eller to dage før, jeg skulle rejse«

Det er vanskeligt at sætte sig ind i, hvordan det opleves at få at vide: »I morgen skal du flytte og bo i en plejefamilie«.

Vi spurgte hende om, hvordan hun havde det den første dag det nye sted

»Selvfølgelig græd jeg; jeg havde det dårligt«

Samme pige er senere flyttet flere gange. Først mellem forskellige plejefamilier, nu bor hun på børnehjem. Hun fortæller, at hun hele tiden tænker på sine forældre, og at hun har tænkt meget på, om hun kunne have været på børnehjem i den by, hun kommer fra.

Det vidner om, at pigen ikke har haft mulighed for at tale med en sagsbehandler om forskellige muligheder for anbringelse. Hun har heller ikke fået en forklaring på, hvorfor der netop er valgt det anbringelsessted, som hun bor på nu.

MIO ISUMAQRPOQ

- ⊙ meeqqat inissinneqarnerminni kissaatigisatik pillugit tusarniaavigineqartariaqartut
- ⊙ meeqqat inissiineq sioqqullugu inissiinermi suna siunertarineqarnersoq aammalu inissiiffik massakut najugarisaa sooq toqqarneqarsimnersoq pillugu nassuiaanneqartassasut
- ⊙ meeqqap ilaqtaminut attaveqartarnissaa pillugu ersarissumik isumaqatigiissuteqartoqartassasoq

MIO MENER AT

- ⊙ børn skal høres om deres ønsker i forhold til anbringelse
- ⊙ børn skal forud for selve anbringelsen have en forklaring på formålet med anbringelsen og på hvorfor netop det anbringelsessted er valgt
- ⊙ der skal laves klare aftaler med barnet om kontakten til familien

ILIUSSISATUT PILERSAARUSIAT HANDLEPLANER

MEEQQAT QALQATIGIGATSIGIT ERSERPOQ MEERARPASSUIT INISSINNEQARNERMinni SUNA SIUNERTARINEQARNERSOQ ILI-SIMANNGIKKAAT. QANOQ SIVISUTIGISUMIK TASSANI NAJUGA-QASSANERLUTIK AAMMALU SOOQ MASSAKKUT NAJUKKAMINNI TASSANERPIAQ NAJUGAQASSANERLUTIK ILISIMANNGILAAAT. ILIUSSISATUT PILERSAARUSIANIK SULIAQARNERUP NUKIT-TORSARTARIAQARNERA ERSERPOQ. AAMMA MEEQQAT IMM-INUT PILLUTIK ILIUSSISANUT PILERSAARUSIAT PILLUGIT PAA-SITINNEQARTARIAQARNERAT PISARIAQARPOQ, TAAMAALILLU-TIK QANOQ PISOQARNISSAA PAASISINNAANIASSAMMASSUK.

INATSISIT IMA OQARPUT

Akuersissuteqartillugu imaluunniit pinngitsaaliilluni angerlarsimaf-fiup avataanut inissinissaq aalajangerneqartinnagu iliuusissatut pilersaarusiortoqassaaq, tamannalu inatsisini atuuttuni piumasarine-qarpoq. Aaqqiissutinut aaliungjunneqartunut iliuusissamik pilersaarusiortoqassaaq. Iliuusissatut pilersaarummi inissinermi siunertarineqartoq paasissutissiissutigineqassaaq aammalu suliniummi anguniakkamut iliuusissat eqqanaarneqassallutik. Inissinerup sivi-sussusissaa, pisariaqarpat katsorsaanissaq, ilinniagaqarneq aamma angerlarsimaffimmi ikiorteqarneq pilersaarummut ilaassapput. Ili-uusissatut pilersaarusiaq ilaqutariit, meeraq/inuusuttoq allallu meeqqamut attuumassuteqartut suleqatigalugit suliarineqassaaq.

Iliuusissatut pilersaarusiaq ukiut tamaasa nutarterneqartassaaq, taamaalilluni anguniarneqartumut naapertuuttuarniassammat. Taamaaliornikkut iliuusissatut pilersaarusiaq meeqqap pisariaqar-titaanut naleqqussarneqartuassaaq, inissinneqarnerup kingorna piffissap ingerlareernerani allannorsinnaasumut. Meeraq imaluun-niit inuusuttoq pillugu anguniarneqartut pilersaarusiaq atuuttoq atorlugu anguneqarsinnaanngippata, pilersaarusiortut allanngortinne-qassapput suliniutillu allat periarfissaassallutik.

”

DA VI TALTE MED BØRNENE VISTE DET SIG, AT MANGE AF BØRNENE IKKE VED, HVAD FORMÅLET ER MED DERES ANBRINGELSE. DE VED IKKE, HVOR LÆNGE DE SKAL BO DER OG DE VED IKKE, HVOR-FOR DE NETOP BOR DER, HVOR DE GØR. DET VI-SER, AT ARBEJDET MED AT LAVE HANDLEPLANER SKAL STYRKES. DER ER OGSÅ BEHOV FOR, AT BØRNENE SÆTTES IND I DERES HANDLEPLAN, SÅ DE FORSTÅR, HVAD DER SKAL SKE.

DET SIGER LOVGIVNINGEN

Udarbejdelse af handleplaner inden en afgørelse om anbringelse uden for hjemmet, hvad enten det er med samtykke eller tvang, er et krav ifølge gældende lov. Der skal også udarbejdes en handleplan ved andre om-fattende foranstaltninger. Handleplanen skal have klare oplysninger om formålet med anbringelsen og skal sikre en målrettet indsats. Forventet varighed, eventuel behandling, uddannelse og støtte i hjemmet skal fremgå af planen. Handleplanen skal udarbejdes i samarbejde med familien, barnet/den unge og andre med relationer til barnet.

Handleplanen skal revideres hvert år, så den hele tiden er i overensstemmelse med målet. På den måde skal handleplanen være tilpasset barnets behov, som kan ændre sig efter nogen tids anbringelse. Planerne skal laves om og andre tiltag være mulige, hvis målene for barnet eller den unge ikke nås med den aktuelle plan.

MEEQQANIK INUUSUTTUNILLU IKIORSIISARNEQ PILLUGU INATISARTUT PEQQUSSUTAAT

§ 14. § 9 aamma § 10 malillugit meeqqap angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnissaanik kommunalbestyrelsi aalajangiitinnagu, iliuusissatut pilersaarussiaq suliarineqassaaq. Iliuusissatut pilersaarusiap suliarineqarnissaa inissiinissami utaqqineqarsinnaanngippat inissiinermi siunertaasup naatsukullammik nalunaarutiginnissaa naammappoq. Tamatuma kingorna iliuusissatut pilersaarussiaq piaarnerpaamik kommunalbestyrelsi suliarissavaa, kingusinnerpaamik inisseereernermi ullut 14-nit qaangiutsinnagit.

Imm. 2. Kommunalbestyrelsi naliliissaaq suliniutit allat ima annertutiginersut iliuusissatut pilersaarussiaq suliarineqartariaqarluni. Angajoqqaat imaluunniit meeraq iliuusissatut pilersaarummik kissaateqarpata, kommunalbestyrelsi pisussaavoq taamaattumik suliaqassalluni.

LANDSTINGSFORORDNING OM HJÆLP TIL BØRN OG UNGE

§ 14. Inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om anbringelse af et barn uden for hjemmet, jf. §§ 9 og 10, skal der udarbejdes en handleplan. Kan anbringelsen ikke afvente udarbejdelsen af en handleplan, er en kortfattet angivelse af formålet med anbringelsen tilstrækkelig. Kommunalbestyrelsen skal herefter snarest muligt udarbejde en handleplan, dog senest 14 dage efter anbringelsen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen vurderer om øvrige hjælpeforanstaltninger er så omfattende, at der skal udarbejdes en handleplan. Hvis forældrene eller barnet ønsker en handleplan, er kommunalbestyrelsen forpligtet til at udarbejde en sådan.

Iisimasalinnit aamma ilaqutarsianit paasissutissiissutigineqarpoq iliuusissatut pilersaarusiap amerlasuut qarsupittuusut aammalu sumiiffinni amerlasuuni meeqqat pisariaqartitaannut malinnaanngitsuusut. Nutaamik iliuusissatut pilersaarusiornissaaq pisariaqalersinnaavoq; meeqqat ilaasa katsorsartinnertik naammassisimavaat, kisiannili pisariaqartitaminnut naleqquttumik inissinneqarfisaminnik nutaamik neqeroorfineqarsimanatik.

MEEQQAT OQARPUT

Meeqqanik oqaloqatigisatsinnit 33-usunit pingasuinnaat imminnut tunngasumik iliuusissatut pilersaaruteqarnera ilisimavaat. Pingasuni taakkuni ataatsip, nivarsiaqqap 14-inik ukiullip, namminerminut iliuusissatut pilersaarussiaq inersimasunit eqqartorneqaraangat paasineq ajorpaa.

Meeqqat sinnerisa iliuusissatut pilersaarusiap inissinneqarnerminut atatillugu siunertarinqartunik aamma sakkut suut atornerqarnissaannik allaaserinnittumik peqarnera ilisimannigilaat. Tamatuma kinguneranik akulerutsinneqartanninnerisa naammaannartuusimanera takuneqarsinnaavoq.

Iliuusissatut pilersaarusiap suliaqartarnerup amigartuunera pingaarnertut erserpoq. Meeqqamut aaqqiinissanik annertuunik aal-

Vi har fået oplyst af fagfolk og plejeforældre, at mange handleplaner er overfladiske og mange steder ikke bliver ajourført, så de svarer til børnenes behov. Nye behandlingsbehov kan opstå, for andre børn er situationen, at de har afsluttet et behandlingsforløb, men ikke har fået et nyt anbringelsestilbud, som passer til deres nye behov.

DET SIGER BØRNENE

Kun tre af de 33 børn, vi har talt med, ved, at de har en handleplan. Og af de tre forstår en af dem, en 14-årig pige, ikke hvad de voksne taler om, når emnet er hendes handleplaner.

De øvrige børn ved ikke, at der skal være en plan, som beskriver mål og midler i forbindelse med deres anbringelse. Dermed ser det ud til at være så som så med inddragelsen.

Helt overordnet viser det, at arbejdet med handleplanerne er mangelfuldt. Når der iværksættes omfattende foranstaltninger for et barn, skal der være en handleplan. MIO ser gerne, at der laves handleplaner – med

lartitsisoqassappat iliuusissatut pilersaaruteqartoqassaaq. MIO-p aaqqiinissani tamani – meeraq aamma ilaqutariit peqataatillugit – iliuusissatut pilersaaruteqartoqartarnissaa, aammalu aalajangersimasumik pisariaqartitsisoqarnera naapertorlu nutarterneqartarnissaa, takorusuppaa. Iliuussatut pilersaarummi ajornartorsiutit aaqqiiffineqartussat oqaasertalerneqartarput, aammalu suliniut tamatumuuna angusassanik toraagaqalersinneqartarpoq, aaqqiinerup tunulequtaa, siunertaa aamma imarisaa illuatungeriinnit paasineqarsinnaalerluni. Pingaartumik meeraq nutaami inissinneqarsimappat piffissami siullermi iliuusissatut pilersaarusiap malitse-qartinneqarnissaa pingaaruteqarpoq, taamaalilluni ajornartorsiutit nutaat imaluunniit takkussinnaasut allat eqqarsaatigineqarnissammata. Ajornartorsiutit nutaat takkuttut suliniutinik allanik aallartitsinissaaq pisariaqartunngortissinnaavaat.

Tamanna malinneqarpat, neriunarsissaaq meeraq arlaleriarluni nuunneqartussaajunaarlugu suliniutinik aallartitsisoqartarnissaa.

barnet og familien – ved alle foranstaltninger, og at disse revideres regelmæssigt og efter behov. Med handleplaner sættes der ord på problemer, som skal løses, og indsatsen målrettes ved, at alle parter forstår baggrund, formål og indhold med foranstaltningen. Især er det vigtigt at følge op på handleplanen i den første tid barnet er på et nyt anbringelsessted, så der tages højde for nye eller anderledes problemstillinger, der kan dukke op. Nye problemstillinger kan betyde, at der skal iværksættes andre tiltag.

Hvis det efterleves, kan der være håb om, at der iværksættes tiltag, så barnet ikke skal flytte flere gange.

MIO ISUMAQARPOQ

- ⊙ iliuusissatut pilersaarusiap suliaqarneq nukittorsartariaqartoq, aamma meeqqat suliami ilianngutitinneqartassasut
- ⊙ iliuusissatut pilersaarussiaq aalajangersimasumik nutarterneqartassasoq, meeqqallu pisariaqartitaanut tulluarsagaassalluni
- ⊙ meeqqat iliuusissatut pilersaarussiaq namminerminut tunngasoq ilisimassavaat pilersaarusiap allannguuteqartoqarpat paasissutissinneqartassallutik

MIO MENER AT

- ⊙ arbejdet med handleplanerne skal styrkes og børnene skal inddrages i arbejdet
- ⊙ handleplanen skal revideres løbende og tilpasses barnets behov
- ⊙ børnene skal kende deres handleplan og informeres, når der er ændringer i planen

ILAQTARIIT FAMILIEN

MEEQQAT INISSINNEQARSIMASUT AMERLASUUT ILAQTARIINNI INGERLANERLIORTUNEERSUUPPUT, AMERLASUULLU ILAQTARIINNI SUMIGINNAGAANEQ ATORNERLUNNEQARNERLU MISIGISARSIMAVAAAT. MISIGISAT MEEQQAT AQQUSAARTARI-AQANNGISAAT.

Taamaakkaluartoq, meeqqamut ajoqutaanngippat, meeqqat ilaqtaminnut attaveqarnissaat piumasaqaataavoq. Meeqqap imminut paasinissaanut aamma soq angojoqqaami paarisinnaannginneraani paasiniarlugu ilaqtutanut attaveqartarnissaat pingaaruteqarpoq.

Meeqqat angoqqaaminnut annertuumik tatiginnittuupput. Pitsaasumik paarisinnaasimangikkaluaatik meerarpasuit angajoqqaaminnut qatanngutiminnullu attaveqarnissatik kissaatigaat. Meeqqat amerlasuut angajoqqaatik qatanngutitillu ilagalugit ilaqtariittut nalinginnaasutut inoorusukkaluarput.

Amerlasuutigut angerlarsimaffiup avataanut inissiineq ikiuitut aaqiinerusarpoq, tapersorsorneqarnermut allamut peqatigitillugu meeqqap angajoqqaamini najugaqaleqqinnissaanik eqqanaarinissinnaasoq. Taamaattumik angajoqqaanut attaveqarnerup atittuarnissaa pingaaruteqarpoq.

INATSISIT ATUUTTUT

Inatsisit atuuttut naapertorlugit kommunalbestyrelsi meeqqap inissinneqarsimasup aamma angajoqqaavisa attaveqatigiinnerisa eqqanaarneqarnissaanut pisussaataavoq. Aammattaaq meeqqanut, angajoqqaamik arlaannit imaluunniit marluusunit avissaarsimasunut, tunngasuni FN-p meeqqat pillugit isumaqatigiissutaani imm. 9 malillugu Kalaallit Nunaat pisussaataavoq:

»... meeqqap pisinnaatitaaffii ataqineqassapput (...) aalajangersimasumik attaveqartuaannartinneqassaaq, toqqaannartumillu angajoqqaat tamaasa attaveqarfigisassallugit, tamanna meeqqamut ajoqutaanngippat«

MEEQQANIK INUUSUTTUNILLU IKIORSIISARNEQ PILLUGU INATSISARTUT PEQQUSSUTAAT

§ 33. Meeqqap angajoqqaallu akornanni attaveqatigiittuarnissaaq meeqqamut ulluinnarni isumaginnittoq suleqatigalugu kommunalbestyrelsip isumagissavaa. Angerlarsimaffimmut utertitsinissap aqqutissiuunnissaa sulissutigineqassaaq, tamanna meeqqap ineriartornerata ingerlaannarnissaanut peqqinnissaanullu akertiunngippat.

MANGE ANBRAGTE BØRN KOMMER FRA DÅRLIGT FUNGERENDE FAMILIER OG MANGE AF DEM HAR OPLEVELSER MED SVIGT OG MISBRUG I FAMILIEN. OPLEVELSER SOM BØRN IKKE BURDE HAVE.

Alligevel har børn krav på kontakt med deres familie, hvis det ikke er skadeligt for barnet. Kontakt med familien er vigtig for barnets selvforståelse og forståelse af, hvorfor forældrene ikke kan tage sig af barnet.

Børn er meget loyale overfor deres forældre. Selv om forældrene ikke har evnet at passe godt på dem, ønsker mange børn kontakt med forældre og søskende. En del af børnene længes efter at kunne leve med deres forældre og søskende som en helt almindelig familie.

Anbringelse udenfor hjemmet er ofte en hjælpeforanstaltning, som sammen med anden støtte, kan sikre, at barnet igen kan komme hjem at bo hos sine forældre. Også derfor er det vigtigt, at kontakten til forældrene bevares.

GÆLDENDE LOVGIVNING

Ifølge gældende lovgivning er kommunalbestyrelsen forpligtet til at sikre forbindelsen mellem anbragte børn og forældrene. I forhold til børn, der er adskilt fra en eller begge forældre, er Grønland desuden forpligtet af FN's Børnekonvention artikel 9, til at:

»... respektere retten for et barn (...) til at opretholde regelmæssig personlig forbindelse og direkte kontakt med begge forældre, undtagen hvis dette strider mod barnets tarv«

LANDSTINGSFORORDNING OM HJÆLP TIL BØRN OG UNGE

§ 33. I samarbejde med den, der udøver den daglige omsorg for barnet, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at forbindelsen mellem barnet og forældrene bevares. Der skal arbejdes på at skabe mulighed for tilbagevenden til hjemmet, medmindre hensynet til barnets videre udvikling og sundhed taler imod det.

MEEQQAT MAKKU OQALUTTUARAAT

Meeqqat ilaquuttaminnut attaveqarnerat pillugu aperaavut. Meeqqat atukkanit assigiinngitsorpassuarneersuupput meeraa-nerminnilu piffissani assigiinngitsuni inissinneqarsimallutik. Taamaattumik ilaquuttaminnut attaveqarnerat assigiinngitsorujussuuvooq.

Meeqqat ilaasa ilaquuttaminnut attaveqarnerat qaqutigoortuuvoq, amerlasuulli angajoqqaatik tamaasa aammalumi ilaasa qatanngutitik attaveqarfigaat.

Malugaarput meeqqat qatanngutiminnut ernumassuteqartarnerat annertusoq. Tamanna assigiinngitsunik pissuteqarpoq, asser-suutigalugu ilaquitariinni meeqqat tamarmik angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimanngillat.

Nukappiaraq 14-inik ukiulik – skalami 1-p 10-llu akornanni qanoq innersoq aperaarput. Isumaqarpoq 4-miilluni, qaffasinnerusumut perusulluni oqarpoq

»Qatanngutima arlaat tikikkaluarpat 10-nngorsinnaalluarpoq!«

Tamanna meeqqat akornanni ataatsimi takkuteqqippoq:

»Immaqa 5-imiippoq. Aqqalugalu ineqatigiittuugutta immaqa 7-8-mi, kisianni avissaarsimavugut, taamaattumik 5-iuvoq«
Nivarsiaraq 15-inik ukiulik, ulloq unnuarlu paaqqinnittar fimmi najugaqartooq

Meeqqani allani attaveqarneq annikingaarmat qatanngutimik sumiinneri nalornissutigaaq. Meeqqat akissutaanni qatanngutigijt ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut ilaquarsianullu assigiinngitsunut siammartinneqarsimasut erserpoq. Tamanna meeqqat assigiinngitsunik pisariaqartitsinerannut, inissiinermilu tamakku isumagineqarnerinut ersiutaasinnaavoq, kisiannili qatanngutiminnut qanittumik attuumassuteqarnissaanut aporfimilluni. Meeqqat qatanngutiminnut attuumassuteqarnissaat ataavartinniarlugu sapinngisaq naapertorlugu ataatsimoorlutik inissinneqartariaqarput.

Aamma meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut angajoqqaamik qanoq innerat ernumassutigisarpaat. Meeqqat amerlasuut angajoqqaamik atornerluineranni »inersimasuaraasimagamik« angajoqqaaminnik qatanngutiminnillu isumassuisuusi-mapput.

DET FORTÆLLER BØRNE

Vi spurgte børnene om kontakten til deres familie. Børnene kommer fra vidt forskellige vilkår og er blevet anbragt på forskellige tidspunkter i deres barndom. Derfor er kontakten til familien meget forskellig.

For nogle af børnene er kontakten til familien sporadisk, men mange har kontakt til begge forældre og nogle også til søskende.

Generelt har vi erfaret, at bekymringer for søskende fylder meget hos børnene. Det kan skyldes flere forhold, for eksempel at ikke alle børn i familien er anbragt udenfor hjemmet.

En dreng på 14 år svarer på spørgsmålet om, hvordan han – på en skala fra 1 til 10 – har det nu. Han mener, han er på 4, og for at komme højere op svarer han

»Hvis en af mine brødre kom, kunne det blive 10!«

Dette går igen hos et af de andre børn:

»Mit ligger måske på 5. Måske 7-8 hvis jeg var sammen med min bror, men vi er adskilt, så 5«
15-årig pige, bor på døgninstitution

For andre børn er der så lidt kontakt, at de er usikre på, hvor deres søskende befinder sig. Af børnenes svar fremgår det, at mange søskende er spredt på forskellige institutioner og i plejefamilier. Det kan være udtryk for, at børnene har forskellige behov, som skal tilgodeses i anbringelsen, men det er en hindring for, at barnet kan bevare nære relationer til sine søskende. For at børnene kan bevare relationen til deres søskende, bør de så vidt muligt anbringes sammen.

Mange børn, som er anbragt udenfor hjemmet, bekymrer sig også om, hvordan det går deres forældre. Mange har på grund af forældres misbrug været små voksne, som har varetaget omsorg for både forældre og søskende.

Nivarsiaraq 14-inik ukiulik angajoqqaani pillugit ernumassutini oqaluttuarai

»Eqqarsaatigiisarpa angajoqqaakka aggissanersut, kisianni ukiumut marloriarluta tikeraartarpagut, taamaattumik maqaasivallaanngilagut. Kisianni ullut ilaanni maqaasisarpagut oqaloqatigisarlugillu il.il...«

Nangipporlu:

»Eqqarsartarpunga ilorraap tungaanut piumaarner-soq – imaluunnaat nalinginnaasunngorluni (...). Meeraagallarama misilinnikorujussuusara tassaavoq »inersimasuaraaneq« qanorlu issanersoq aamma qanoq ingerlassanersoq eqqarsaatigisar-lugu... maangali pigama tamanna eqqarsaatigisariaaruppara. Taava meeraaqqilerpunga. Taamaattumik kingorna eqqarsaatigivallaarsimanngilara«

Nivarsiaraq inuusuttuaraasoq uani oqaaseqartoq katsorsarneqarsimavoq ingerlaqqinnissaminullu ikiorneqarsimalluni.

Nivarsiaraq inuusuttuaraasoq alla angajoqqaani pillugit oqaluttuarpoq

»Ilaanni maqaasisarpakka. Imminnut paarissapput. Inersimasuupput. Kisianni anaanama kissalaartumik pakkussinera maqaasisarpa«

Meeqqat amerlasuut annikinnerusumik paasinnessimapput angajoqqaamillu qanoq innerat ernumassutigalugu.

Nivarsiaraq 15-inik ukiulik oqarpoq

»Kisimiikkaangama aamma nikallungagaangama eqqarsaatigisarpakka. Eqqarsaatigisarpa sulerinersut, imigassartornersut imaluunniit sulinersut«

En 14-årig pige fortæller om sine bekymringer for sine forældre

»Tanken om forældrene kommer, men vi plejer at besøge vores forældre to gange om året, så vi savner dem ikke særligt meget. Men der er nogen dage, hvor vi savner dem, hvor vi snakker med dem og sådan noget...«

Og hun fortæller videre:

»Jeg tænker på, om det nogensinde bliver godt igen – eller bare normalt (...). Det, jeg har prøvet meget som barn, er at være en lille voksen, og tænkt på, hvordan det skal være og hvordan det skal gå... og da jeg så kom her, så behøver jeg ikke at tænke på det. Så er man bare barn igen. Så jeg har ikke tænkt meget over det siden«

Den unge pige, som udtaler sig her, har fået behandling og hjælp til at komme videre.

En anden ung pige fortæller om sine forældre

»Jeg savner dem nogle gange. De skal klare sig selv. De er voksne. Men jeg savner, at mor holder varmt om mig«

Mange af de andre børn er mindre afklarede og bekymrede for, hvordan forældrene har det.

En 15-årig pige siger

»Jeg tænker over det, når jeg er alene og ked af det. Tænker på hvad de laver, om de drikker eller om de arbejder«

Angajoqqaamik inooriaasiannut ernumanerat meeqqamit iperartinneqarsinnaangilaq, kisianni meeqqap angajoqqaamik inissisimanerannut akisussaasutut misiginnginnissaat suliarineqarsinnaavoq. Aamma inissiinerup nalaani ilaqutariinnut tapersersuisunik aaqqiissutinik suliaqartoqarsinnaavoq. Taamaalluni meeqqat, angajoqqaaminnik attaveqarfiginnittuurtut, periarfissaqarnerulersinniarlugit ilaqtutaminut ataqatigiissinnaanerit, siornatigutut sumiginnarneqartutut misigiffiunngitsumik.

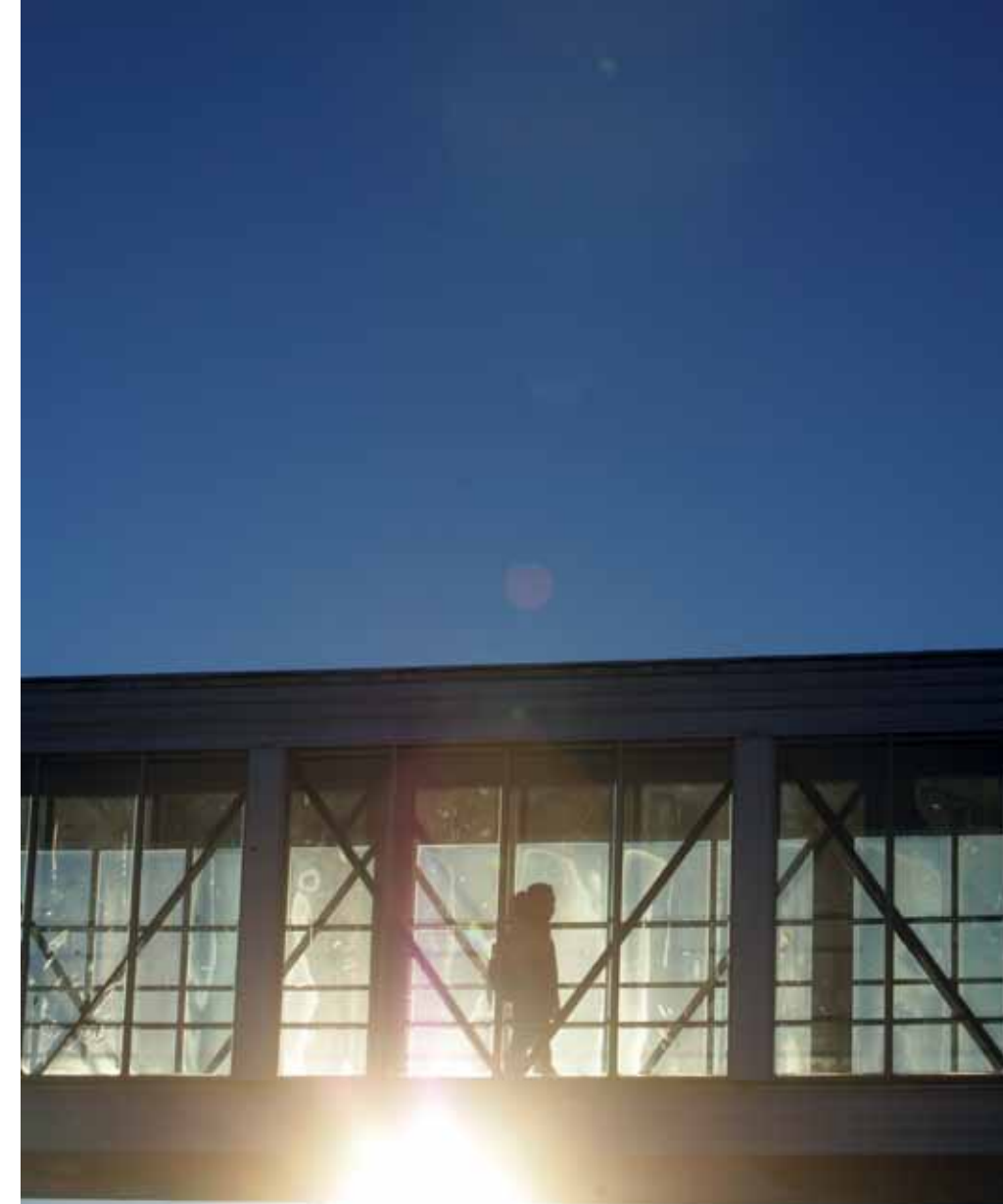
Peqqussut atuuttoq malillugu meeqqat angerlarsimaffimmut utersinnaanerit sulissutiginiarneqassaaq, akerliusoqanngippat. Meeqqat oqaloqatigisimasatta arlaannaalluunnit angerlarnissaminut pilersaarusiortoqarsimaneranik oqaaseqanngilaq.

Meeraq aalajangiinerni akulerutsinneqartaruni, taava aamma meeraq ilaqtutaminut attaveqarnerminut isummami aninnissaannut periarfissaqartinneqalissaaq. Taamalu aamma angajoqqaat ilagisarnerit ajornakusoorpat meeraq naaggaarissaminut periarfissaqassaaq.

Bekymringerne om forældrenes livsførelse kan man ikke fjerne for barnet, men der kan arbejdes med, at barnet ikke føler et ansvar for forældrenes situation. Og der kan arbejdes med støtteforanstaltninger i familien under anbringelsen. Dermed er der større chance for, at de børn, som har jævnlig kontakt med deres forældre, kan opleve samvær med familien, som ikke i samme grad som tidligere er præget af svigt.

Ifølge gældende forordning skal der arbejdes hen imod, at børnene kan vende tilbage til hjemmet, med mindre noget taler imod det. Ingen af de børn, vi har talt med, giver udtryk for, at der er lavet en plan for, at de skal hjem igen.

Hvis barnet løbende inddrages i forbindelse med de beslutninger, der bliver taget, vil barnet også få mulighed for at udtrykke sin holdning om kontakt til familien. Dermed har barnet også mulighed for at sige fra, hvis samværet med forældrene er for svært.

MIO ISUMAQRPOQ

- ⊙ meeqqamut pitsaaneruppat, meeqqat ilaqutaasalu akornanni attaveqarnerup ataqatigiissunissaa aamma ingerlajuartuunissaa eqqanaarniarlugu sulissuteqartoqartariaqartoq
- ⊙ meeqqat inissinneqarsimanerminni qatanngutiminnut attaveqarnerisa attatiinnarneqarnissaa pingaartinneqassaaq
- ⊙ periarfissaappat aamma naleqqutuuppat qatanngutigii inissineqarfimmi ataatsimoorlutik inissineqassapput, taamaallutik qanittumik attaveqatigiinnertik attatiinnarniassammassuk

MIO MENER AT

- ⊙ der skal arbejdes på at sikre en mere systematisk og kontinuerlig kontakt mellem børn og deres familier, hvis det er til barnets bedste
- ⊙ der skal lægges vægt på, at børnene bevarer kontakten til deres søskende, mens de er anbragte
- ⊙ søskende skal anbringes sammen, hvis det er muligt og hensigtsmæssigt, for derigennem at bevare de nære relationer

ALLANNGORNEQ FORANDRING

ANNERTUNERUSUMIK MEEQQAT AMERLANERIT INISSINNEQAR-SIMANERMinni AJUNNGINNERTIK OQAATIGAAT. MEEQQAT OQA-LOQATIGISAGUT TAMARMIK, INISSINNEQANNGIKKALLARNER-MINNUt NALEQQIULLUGU AJUNNGINNERULLUTIK ISUMAQR-PUT. NAAK AMERLASUUT ANGAJOOQAATIK ILAGALUGIT ILAQTARIINNI NALINGINNAASUNI INUUNISSARTIK MAQAASI-GALUARAAT.

Meeqqat amerlasuut oqaluttuaraat allanut namminermut nutaaju-sumut inissinneqarluni aallaqqaammut kiserliornarlunilu sungiun-niagassaasoq. Kisiannili iluaallattarsimallutik anisaleraangamik atuartalerlutillu ikinngutitaartarsimagamik.

PISSUTSIT QANGA MAANNALU

Meeqqap angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartarnera meeqqap alliarturnermi atugaasa pitsaanerunissaanik anguniagaqanermik pissuteqarpoq, meeqqap ineriartornerata, atugarissaarnerata aama nammineersinnaasusiata siuarsarneqarnissaat siunertaallutik. Pineqarpoq avatangiisit toqqissisimasut aammalu isumassorneqarluni, tapersorneqarluni atassuteqarlunilu meeraanerup piler-sinneqarnissaa.

Meerapassuit oqaloqatigisimasagut assigiinngitsorpassuarni inis-sinneqartarsimapput, amerlanerilli sumiiffinni marluinnarni. Pi-ngaartumik meeqqat ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni naapitagut amerlasuutigut ilaqtarsiani arlalinni najugaqareersimasuupput.

Meeqqat tamarmik 7%-ii angerlarsimaffiup avataanut inissinneqar-simammata, meeqqat inissitatta inuttut nammineersinnaasutut ineriartornissaat, inissinneqarnerminni ingerlalluarnissaat aammalu eqqortumik tapersorneqarnissaat isumassorneqarnissaallu inu-iaqatigiittut eqqanaartariaqarparput.

I DET STORE OG HELE GIVER DE FLESTE BØRN UD-TRYK FOR, AT DE HAR DET GODT I DERES ANBRIN-GELSE. ALLE BØRN, VI HAR TALT MED, MENER, DE HAR DET BEDRE, END FØR DE BLEV ANBRAGT. OGSÅ SELV OM MANGE LÆNGES EFTER AT LEVE MED DERES FORÆLDRE I EN ALMINDELIG FAMILIE.

Mange børn fortæller, at det i begyndelsen var meget ensomt og uvant at være det nye sted. Men de fik det bedre, da de begyndte at komme ud, begyndte at gå i skole og fik nye venner.

SITUATIONEN FØR OG NU

Målet med at anbringe et barn udenfor hjemmet er at sikre opvækstvilkår, som fremmer barnets udvikling, trivsel og selvstændighed. Det handler om at skabe trygge rammer og en barndom med omsorg, støtte og relationer.

Rigtig mange børn, vi har talt med, har været anbragt flere forskellige steder, de fleste dog kun to steder. Især har de børn, vi har mødt på døgninstitutionerne, ofte flere plejefamilier bag sig.

Som et samfund, hvor omkring syv procent af alle børn anbringes udenfor hjemmet, må vi sikre, at de børn, vi anbringer, trives i deres anbringelser og at de får den rette støtte og omsorg, så de kan udvikle sig som selvstændige individer.

MEEQQAT OQALUTTUARPOT

Misissuinermi meeqqat, skalami 1-miit 10-mut, 10 pitsaanerpaajutilugu, qanoq innerminnik akissuteqaqqullugit qinnuigaagut. Skala meeqqanut nassuiaatigineqarpoq.

Qujanartumik meeqqat inissinneqarfimmini ajunngilluinnarlutik oqaluttuarput. Piviusumilli meeqqat akissutaat amerlasuutigut qaf-fasissorujussuupput.

MEEQQAT OQARPOT

»9, ajunngitsorpassuarnik pisoqarpoq (...).
Immaqa siusinnerusukkut 5-iugaluarpoq taava
9-mut pivoq. Neriuppunga taamaaginnassasoq,
taava ukiup tulliani 10-mut pissaaq«
nivarsiarq 14-inik ukiulik

»Immaqa 9? Ajorpallaanngilaq«
nivarsiarq 13-inik ukiulik

Akissutini taamaattuni pingaaruteqarpoq eqqarsaatigissallugu meeqqat inuunermi atugarisatik nalileraat siusinnerusukkut atugarisimasatik aallaavigalugit. Meeqqat nalinginnaasumik inuunerannut naleqqiunneqarsinnaanngilaq.

Meeqqat apeqqutitsinnik aperineqartut akisarput siumut isigalutik nammineq inersimasullu akunnermini ajoqutaasussaangit-sunik, namminermullu ajunnginnerusussamik anguniagaqarlutik. Tassa imaappoq, meeqqat oqaluttuarinngitsoorsinnaavaat paaq-qinnittarfimmi ilaqutarsianiluunniit ingerlalluaratik, kinguneqaatigisiiaasaat, tassa angerlarsinneqarsinnaanertik imaluunniit allamut nuutsinneqarsinnaanertik ersissutigigamikku.

Nakkutilliiniarluta najuutinnginnitsinnik meeqqat paasitereeralu-arlugit, oqaaserisamik kinguneqarsinnaanerat annilaangassutigisimasinnaavaat. Taamaattumik meeqqat uagut ilimagisatrsinnut tulluarsarsinnaapput, tamannalu pissutaasinnaavoq meeqqat atugarissaarnerminnik taama qaffasitsigisumik naliliinerannut.

BØRNENE FORTÆLLER

I undersøgelsen bad vi børn svare på, hvordan de har det på en skala på 1 til 10, hvor 10 er det bedste. Skalaen blev forklaret for børnene.

Mange af børnene fortæller glædeligvis, at de har det rigtigt godt, der hvor de er anbragt. I realiteten er børnenes svar ofte meget høje.

BØRNENE SIGER

»9, der er sket ret meget godt (...). Måske
var det 5 før og så kom den op til 9.
Bare det bliver ved med at være på denne
måde, så kan tallet blive 10 næste år«
14-årig pige

»Måske 9? Det er ikke så galt«
13-årig pige

Med de svar er det vigtigt at tænke på, at børnene vurderer deres livsvilkår i forhold til deres tidligere situation. Det er ikke nødvendigvis sammenligneligt med et almindeligt børneliv.

Børn, som bliver spurgt, som vi her har gjort, vil ofte svare ud fra en strategi, hvor de forsøger at balancere mellem sig selv og de voksne og varetage egne behov bedst muligt. Det betyder, at børnene kan undlade at fortælle, at de ikke har det godt på institutionen eller i plejefamilien af frygt for, at det kan have konsekvenser for dem, at de kan blive sendt hjem eller sendt andre steder hen.

Selv om vi har fortalt børnene, at vi ikke er der for at lave tilsyn, så kan de alligevel være bange for, at deres udtalelser kan få konsekvenser. Derfor kan børnene intuitivt tilpasse sig vores forventninger, hvilket kan være grunden til, at børnene vurderer deres nuværende trivsel så højt.

Meeqqat allat taama ajunngitsiginngillat imaluunniit qanoq inner-tik nalornissutigalugu.

Nivarsiarq skalami apeqqummut akivoq

»1.. naamik affaq, naamik. Aalakoortoqanngik-
kaangat 10. Ilaanni ilaquttagut ilagigaangatsigit
taava 10. Ataatarsiara aalakooraangat , taava 5.
Tamaasa eqqarsaatigigaanni taava ajorpoq.
Unnuakkut qimaagaangatta, taava 1 – anaanaga
unatartikkaangat. Massakkorpiaq pitsaasumik
paarineqarpugut, taava immaqa 10, 5
imaluunniit 1«

Nukappiaraq 12-inik ukiulik, qatanngunni nivarsiarq
peqatigalugu ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmi
inissinneqarsimasoq oqarpoq

»Immaqa 5. Kiserliornarami pikkunaallunilu
aamma nuannaarunnaartaratta«

Meeqqat skalami suli qaffasinnerusumi inissimalissagunik qanoq pisoqassanersoq aperigaangatsigit, akissummi nuunnissaq pigajuttarpat. Angajoqqaat arlaannik nooqateqarneq imaluunniit ilaqutarsianut nuunneq.

Nivarsiarq 11-nik ukiulik, qatanngutimi nukappiaqqat
ilaqutarsiani inissinneqarsimaneranni, nukkani ilagalugu ulloq
unnuarlu paaqqinnittarfimmi inissinneqarsimasoq oqarpoq

»Angajoqqaatsinnukarutta uterluta...
angerlavilluta, meerarsianngoqqinngikkutta
imaluunniit børnehjemimukaqqinngikkutta,
taava 10-mut pissaaq«

Andre børn har det knap så godt eller er usikre på, hvordan de har det.

En 14-årig pige svarer på skalaspørgsmålet

»1.. nej en halv, nej. Når ingen er fulde
så 10. Når vi nogen gange er sammen
med familien så 10. Og når min stedfar
er fuld, så er den på 5. Når man tænker
på det hele, så er det dårligt. Når vi
flygter om natten, så er den på 1 – min
mor fik task. Lige nu bliver vi passet
godt, så måske 10, 5 eller 1«

En 12-årig dreng,
som er anbragt på institution
sammen med sin søster, siger

»Måske 5. Det er ensomt og
kedeligt og vi bliver kede af det«

Når vi har spurgt børnene om, hvad der skal til, for at de kan komme endnu højere op på skalaen, så har svarene ofte handlet om at flytte. Enten at flytte sammen med en af forældrene eller flytte i en plejefamilie.

En 11-årig pige, som er anbragt på døgninstitution
med sin lillesøster, mens hendes to brødre er
anbragt i plejefamilie, siger

»Hvis vi tager hjem til vores forældre...
rigtigt hjem, hvis vi ikke skal være
plejebørn eller bo på børnehjem, så
bliver den på 10«

Meeqqat angajoqqaamik najornissaat kissaatigaat, kisiannili immaq ilaqutariittut inissisimaneq kusanartuusoq kissaatiginerulugu. Kisianni oqaatigineqartut ujariatsinemik ersersitsinertut isigineqassapput.

Meeqqani allani sinnattut piviusorpalaarnerusut pineqarput.

Niviarsiaraq Ilulissaneersoq qanoq innerminik pitsaanerulissappallu qanoq pisoqarnissaanik apeqqummut akivoq

»3, naluttarfittaarsinnaagutta 100-nngussaaq!«

MEEQQAT ILAQUTARSIANIITTUT

Meeqqat inissinneqarsimasut ilarpasui ilaqutarsiani najugaqarput. Inissinneqarsimasut 77%-iinik amerlassuseqarput. Ilaqutarsianut inissiineq aamma ulloq unnuarlul paaqqinnittarfinnut inissiineq assigiingitsorpassuutigut immikkooruteqarput. Assersuutigalugu ulloq unnuarlul paaqqinnittarfiit angerlarsimafferpalaartuunngilaq, angerlarsimaffivimmul sanilliullugu. Peqatigitillugulu angerlarsimaffimmisut qanittumik atuumassuteqalernissaq ajornakusoorpoq sulisut nikerartuarnerat pissutigalugu.

Meeqqat qitornarsiaasut oqaloqatigisavut ilaqutariinni najukkaminni atugarissaarpassapput. Meeqqat tamakku amerlasuutigut piffissami sivisuumi ilaqutariinni ataatsini najugaqartarput, taakulu qanittumik attaveqarfigalugit.

Niviarsiaraq 14-inik ukiulik qatanngutini ilagalugit ilaqutarsiaminni ukiuni tallimani najugaarsimasoq, ilaqutarsiani najugaqarnerup qanoq ittuunera pillugu oqaluttuarpoq

»Uannut ajunngilaq.

Siullernut naleqqiullugu pitsanerusumik iliorput.

Maani najugaqarneruq nuanneqaaq«

Niviarsiaraq 11-nik ukiulik inissinneqarnermi qanoq issimanera pillugu oqaluttuarpoq

»Ajunngilaq. Toqqissisimanarneruvoq.

Anaananni najugaqarallarama killiliineq ajorpoq, tamannalu pitsaavallaanngilaq. Taava suut tamarmik nalorninarput. Tassanngaanniit nuukkama ilikkagaqarpunga. Soorlu nammineersinnaanerulerlunga«

Børnene ønsker at være sammen med forældrene, men ønsker sig måske nærmere tilbage i en idealiseret familiesituation. Men udsagnene må ses som udtryk for et afsavn.

For andre børn er det mere konkrete drømme, det handler om.

En 15-årig pige fra Ilulissat svarer på spørgsmålet om, hvordan hun har det, og hvad der skulle til, for at det blev bedre

»3, hvis vi kunne få en svømmehal bliver det 100!«

BØRN I PLEJEFAMILIER

En meget stor del af de anbragte børn er i plejefamilier. Andelen svarer til 77 procent af de anbragte børn. På en række områder adskiller anbringelse i plejefamilier sig fra anbringelser på døgninstitutioner. Det gælder for eksempel i forhold til at bo i et rigtigt hjem i stedet for på en institution, hvor det er svært at skabe hjemlige rammer. Samtidig er det vanskeligt at indgå i hjemlige rutiner med nære relationer, idet personalet skifter hele tiden.

Det lader til, at de plejebørn, vi har talt med, har det godt i familierne. De børn har ofte været længe i samme familie og har et nært forhold til dem.

En 14-årig pige, som sammen med sine søskende har boet hos plejefamilien i fem år, fortæller hvordan det er at bo i plejefamilien

»Det er fint med mig.

De gør det bedre end de første.

Det er dejligt at bo her«

En 11-årig pige fortæller, hvordan det er for hende at være anbragt

»Det er fint. Det er mere trygt.

Da jeg boede hos min mor, satte hun ikke grænser, og det var ikke så godt. Så var det hele usikkert. Da jeg flyttede derfra lærte jeg noget. Jeg kunne ligesom klare mig selv«

Imaassinnaavoq iluatsitsilluartut oqaloqatigisimagigut. Misissuineq amerlanernik sinniisuunngilaq, kisiannili sumiiffiit ilaanni ilaqutarsiat meeqqat artuleraangagigit, akulikitsumik ilaqutarsiat akornnanni paarlakaanneq pisarsimasinnaavoq. Taamaattumik meeraqarpoq ilaqutarsiaminni atugarissaanngitsunik.

Meeqqat, inissinneqartarfiit assigiinngitsut akornani nuuttartut amerlassusiisa qaffasinneranut takussutissaapput Ilaqutariissutsumut, Kulturimut, Ilagiinnut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfimmit kisitsisit, tassani naatsorsuutigineqarluni ukiumut meeqqat 150-it inissinneqarfimminnit allamut nuuttartut.

Meeqqanik inissiinermi siunertaq pingaartoq tassaavoq, meeqqat pillugit ataatsimut isiginnilluni aamma ataqatigiissumik suliniuteqarnissaq, taamaalilluni meeqqap angajoqqaavisalu pisariaqartissinnaasaat isumagineqassammata. Tamanna aamma suliap iluani suliaqartunut ilaqutarsianullu atuuppoq.

Siunertaq tassaassaaq, meeqqap avatangiisimini inunnik isumassuisunik, patajaatsunik aamma qanittumik attavigilersinnaasaminik attaveqalersinnaanermi periarfissaasa atajuartuunissasa eqqanaarneqarnissaat. Tamanna meeqqat ineriartornerannut aamma atugarissaarnerannut pingaaruteqarpoq.

MIO ISUMAQRPOQ

- ⊙ inissiinermi atajuartuunissaq annertuumik pingaartinneqassaaq
- ⊙ meeqqanik, angajoqqaanik, ilaqutarsianik aamma ulloq unnuarlul paaqqinnittarfinni sulisunik tapersiisoqarnissaa eqqanaarneqassaaq
- ⊙ misissuinerup ingerlanerani inissinneqarfissap neqeroorutai meeqqap pisariaqartitaanut naleqquttunissai pingaartinneqassapput, taamaalilluni meeraq siullermeersumik inissinneqarnermi eqqortumik inissinneqarniassammata

Det kan være succeshistorierne, vi har talt med. Undersøgelsen er ikke repræsentativ, men nogle steder lader det til, at plejebørnene skifter ofte mellem plejefamilier, når de ikke længere magter børnene. Derfor er der også børn, som ikke trives i plejefamilierne.

At omfanget af børn, som flytter mellem forskellige anbringelsessteder, er højt, understøttes af tal fra Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling, som anslår, at 150 børn skifter anbringelsessted om året.

Et vigtigt mål i anbringelsen af børn er at sikre en helhedsorienteret og sammenhængende indsats, så både barnets og forældrenes eventuelle behov for støtte tilgodeses. Det gælder også fagpersoner og plejefamilierne.

Målet skal være at sikre kontinuitet, så barnet får mulighed for at få stabile og nære relationer til de omsorgspersoner, de har omkring sig. Det har betydning for børns udvikling og trivsel.

MIO MENER AT

- ⊙ kontinuitet i anbringelserne skal vægtes højt
- ⊙ der skal sikres støtte til både børn, forældre, plejeforældre og personale i døgninstitutionerne
- ⊙ der skal lægges vægt på at matche barnets behov med anbringelsesstedets tilbud allerede i undersøgelsesfasen, så barnet anbringes det rigtige sted første gang

SIUNISSAQ PILLUGU SINNATTUT FREMTIDSDRØMME

“

MEEQQAT APERSORNERINI SIUNISSAQ PILLUGU SINNATTUINIK APERISIMAVAGUT. ANGISUUNNGORUNIK IMALUUNNIIT INERSIMASUNNGORUNIK SORUSUNNERSUT?

DA VI FORETOG INTERVIEWS MED BØRNE, SPURGTE VI OM DERES DRØMME FOR FREMTIDEN. HVAD VIL DE GERNE, NÅR DE BLIVER STØRRE ELLER VOKSNE?

Meeqqat tamarmik inersimasutut inuulernissaminnut ineriartornerminni tapersorneqarnissaminnik pisariaqartitsippat. Meeqqani ilaqtaminnik inooqateqartuni, angajoqqaat tassaagajupput siunissaq pillugu meeqqaminnik oqaloqateqartartut. Suna ilinniagareusunneraat, sumi sulilerumaarnissaminnik sinnattui pillugit aammalu angorusutartik angujumallugu qanoq suliniuteqarumanersut.

Alle børn har behov for støtte i deres udvikling frem mod et voksenliv. For børn, som lever sammen med deres familie, er det typisk forældrene, der taler med børnene om deres fremtidsdrømme. Hvilken uddannelse de kunne tænke sig, hvilket job drømmer de om at få, og hvordan arbejder de frem mod deres mål?

Neriutit sinnaattullu atugarissaarnissatsinnut ilaapput pingaaruteqartut – tamanna aamma meeqqanut inissinneqarsimasunut atuuppoq.

Håb og drømme er vigtige for vores trivsel – det gælder også for de anbragte børn.

Inunnik isumaginninnermi inatsimmi anguniakkat ilagaat meerartatta nammineersinnaangorlutik ineriartornissaat, inuiaqatigiinnut tunniussisinnaangorlugit. Meeraq nammineersinnaangornissaminut ineriartussaguni, ilinniagaqassaguni suliffeqalerlunilu, taava meeqqap avatangiisiini sinnattuni pillugit inersimasumik oqaloqatigisinnaasaanik peqassaaq. Taamaattumik aamma meeqqat inissinneqarsimasut ukiut tamatumunnga naleqquttut anguppatigit, siunissaq pillugu eqqarsaataat pillugit tapersorneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Et af målene med den sociale lovgivning er at sikre, at vores børn udvikler sig til selvstændige individer, som kan bidrage til vores fælles samfund. Hvis barnet skal udvikle sig til et selvstændigt individ og have en uddannelse og et arbejde, fordrer det, at barnet har voksne omkring sig, som barnet kan tale med om sine drømme. Derfor er det vigtigt, at de anbragte børn også får støtte i overvejelser om fremtiden, når de får en alder, hvor det bliver relevant.

Inissinneqarnerup kingorna inuusuttoq nammineersinnaanissaminut piareersimanissaanut periarfissaqassappat, pingaartumik ilinniagaqarnissaa najugaqarnissaa eqqarsaatigalugit, piffissaagallartilugu i8-inik ukioqalernissaa sioqqullugu piareersarneqartariaqarput.

Specielt uddannelse og boligforhold skal planlægges og forberedes i god tid før den unge fylder 18 år, hvis der skal være mulighed for, at den unge skal være klar til at stå på egne ben, når anbringelsen slutter.

Taamaattumik meeqqanut inissinneqarsimasunut pingaaruteqarpoq inuit meeqqamik isumassuisut, tassa ulloq unnuarlul angerlarsimaffinni sulisut angajoqqaarsiallu, siusissukkut siunissaq pillugu meeqqamik oqaloqateqartarnissaat. Taamaallitutik meeraq kingusinnerusukkut inissinneqarsimaneq naammassippat susoqarnissaa pillugu sullissisumik oqaloqateqarnissaanut piareersarsinnaammassuk.

For de anbragte børn er det derfor vigtigt, at de omsorgspersoner, der er omkring barnet, det vil sige personale på daginstitutioner eller plejeforældre, tidligt begynder at tale med barnet om fremtiden. På den måde kan de forberede barnet til senere samtaler med en sagsbehandler, om hvad der skal ske efter anbringelsen.

Inatsisit atuuttut malillugit meeqqap 18-nik ukioqalernerata kingorna pisariaqartinneqarpat ikiuinermi aaqqissuussinerit nanginneqarnissaannut periarfissaqarpoq. Angerlarsimaffiup avataani inissinneqarsimaneq naammassippat, tamanna sivikinnerpaamik ukiumik affarimik sioqqullugu, kommunip inuusuttoq sutigut tapersersorneqarnissaminut pisariaqartitsineranik oqaloqatigissaavaa.

MIO isumaqarpoq malitseqartitsinermik, tassa 18-inik ukioqalernerup kingorna tapersersorneqarnissamut, periarfissap annertunerusumik qitiutinneqarneqarnera pingaartuusooq. Inuusuttut inissinneqarfigisimaffimmik qimannerata kingorna tapersersorneqarnissamip pisariaqartitsisut periarfissaqartariaqarput. Inissinneqarsimasut amerlasuut inissinneqarfigisaminnut attuumassuteqarneq iluaqutigisinnaavaat – soorlu aamma meeqqat allat angerlarsimaffimmiit qimagukkaangamik angajoqqaaminnit tapersersorneqarnissaminnik pisariaqartitsisartut.

MEEQQAT QANOQ OQARPAT?

Meeqqat siunissamut pilersaarusiorsimanerannik sunillu sinnattoqarnerannik aperaagut. Ikittuinnaat akinngillat, sulii ikinnerusut pilersaaruteqanngillat.

Qujanartumik meerarpassuit siunissaq pillugu eqqarsaateqarsimaput. Ilaat piviusunik pilersaaruteqarput suullu inersimasunngornissaminnut sinnattorineraat aperigatsigit nuannaajallapput. Meeqqat amerlasuut ilaqtutaminni misigisimasaminnut naleqqiullugu siunissaq pillugu allaanerusunik sinnatuanissaminnut nukissaqarput. Pilersaarutaat piviusuupput naammassineqarsinnaallutillu.

Meeqqat ikittuinnaat siunissamut pilersaarutitik pillugit sullissisortik oqaloqatigisimavaat, ataasiakkaalli efterskolernissartik eqqartorsimavaat.

Meeqqani mikinerni qanorluunniit sinnattornissaq meeraanissarlui inissaqarput.

MIO ISUMAQARPOQ

- ⊙ inuusuttup 18-iliinnginnerani ukiunik pingasunik sioqqullugu siunissami kissaatai, ilinniagaqarniarnera ineqarniarneralu pillugit oqaloqatiginnineq aallartinneqartariaqartoq
- ⊙ inuusuttoq inissinneqarfigisimasamini, siunissami periarfissani pillugit siunnersuisorisinnaasaminik aamma ilitersuisorisinnaasaminik tamatigut attaveqaateqartinneqartariaqartoq

Med gældende lovgivning er det muligt at fortsætte hjælpeforanstaltningerne efter barnet er fyldt 18 år, hvis der er behov for det. Når en anbringelse uden for hjemmet slutter, skal kommunen senest et halvt år for tale med den unge om, hvilken støtte der er behov for.

MIO mener, at det er vigtigt at øge fokus på efterværnet, altså mulighederne for at støtte efter de unge er fyldt 18 år. De unge, der har behov for støtte efter de forlader anbringelsesstedet, skal også kunne få det. Mange anbragte kan have glæde af fortsat at have tilknytning til anbringelsesstedet – på samme måde som andre børn har behov for støtte fra deres forældre, når de flytter hjemmefra.

HVAD SIGER BØRNENE?

Vi har spurgt børnene, om de har lagt planer for fremtiden og hvilke drømme de har. Nogle få svarer ikke, færre har ingen planer.

Heldigvis har rigtig mange børn gjort sig tanker om fremtiden. Flere har konkrete planer og lyser op på spørgsmålet om, hvad de drømmer om, når de bliver voksne. Mange af børnene har overskud til at drømme om en fremtid, der er anderledes, end det de har oplevet i deres familier. Det er konkrete og realistiske planer.

Få børn har talt om fremtidsplaner med deres sagsbehandler, men enkelte har dog allerede drøftet, at de skal på efterskole.

For de mindre børn er der plads til at give drømmene frit spil og være barn.

MIO MENER AT

- ⊙ tre år før den unge fylder 18 år, skal der indledes en dialog med den unge, som handler om ønsker for fremtiden, uddannelse og bolig
- ⊙ den unge skal altid have en fast kontaktperson på anbringelsesstedet, som den unge kan komme til for at få råd og vejledning om mulighederne for fremtiden

AAKU MEEQQAT OQAASEQAATAASA ILAAT

»Sinnattorpassuaqarpunga.

Igasunngorusunnerpaavunga.

Taamaanngippat allaffimmi sulerusuppunga«

niviarsiaaraq 14-inik ukiulik, ilaqutariinni inissinneqarsimasooq

»Uanga pinngitsoornanga inunnik sullississaanga.

Isumaqarpunga Kalaallit Nunaanniigin-

narusullunga, Kalaallillu Nunaanni

meeqqanik inuusuttunillu sullissillunga«

niviarsiaaraq 14-inik ukiulik, ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmiittoq

»Ullumi atuarfimmi eqqartorparput,

ua politinngorusuppunga«

nukappiaraq 10-nik ukiulik, ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmiittoq

»Innarluutilinnik sullissinissara

sinnattoraara«

niviarsiaaraq 15-inik ukiulik, ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmiittoq

Nukappiaraq 15-inik ukiulik ilaqutariinni inissinneqarsimasooq siunissaq sinnattunilu pillugit ima oqarpoq

»Naluara. Sinnattorneq ajorpunga«

niviarsiaaraq 7-inik ukiulik ilaqutariinni inissinneqarsimasooq oqarpoq

»Assigiinngitsorpassuarnik ilinniagaqarusuppunga.

Sunngorusunnerlunga naluara. Immaqa cirkusimi

imaluunniit uumasunik qimminilluunniit

paarsisoq imaluunniit pisiniarfimmioq

imaluunniit taamatupajaaq«

HER ER NOGLE AF BØRNEENS UDSAGN

»Jeg har masser af drømme.

Jeg vil helst være kok.

Ellers vil jeg være kontorarbejder«

pige på 14 år, i plejefamilie

»Jeg skal i hvert fald arbejde med mennesker. Jeg ønsker bare at blive i Grønland, tror jeg, og arbejde for

børn og unge i Grønland«

pige 14 år, på døgninstitution

»Vi snakkede om det i skolen i dag.

Jeg vil være politimand«

dreng 10 år, på institution

»Jeg drømmer om at

arbejde med handicappede«

pige 15 år, på institution

En 15-årig dreng i familiepleje siger om fremtiden og drømmene

»Det ved jeg ikke. Jeg drømmer ikke«

pige 7 år, i familiepleje svarer

»Jeg har rigtigt mange ting, jeg gerne vil være. Jeg ved ikke, hvad jeg skal være.

Måske i cirkus eller være dyrepasser eller hundepasser eller være i butik eller sådan noget«

PIFFISSAAGALLARTILLUGU QISUARIARTARPUGUT? REAGERER VI HURTIGT NOK?

MEEQQAT INISSINNEQARSIMASUT PISARIAQARTITSINERMinni IKIORNEQARSIMALLUTIK ISUMAQARNERSUT MISISSUINERMI PAASISAQARFIGERUSUSSIMAVAGUT.

Taamaattumik meeqqat aperaavut iliuuseqarnissaq sioqqullugu ilaqtaminni qanoq sivistigisumik ajornartorsiteqarsimansoq. Meeqqat ilaat ikiorneqalinnginnerminni ilaqtaminni sivistumik ajornartorsiteqarsimallutik oqaluttuarput. Aamma ilaqtariinni imigassartortarneq persuttaasarnerlu pillugit oqaluttuarput.

MIO-p suliat meeqqanut tunngasut atuarnikuunngilai, meeqqalli oqaloqatigiinnarlugit, taamaattumillu piffissaagallartillugu akuliuttoqarsimansoq, suna tunuliaqutaansoq qanorlu suliniuteqartorqarsimansoq nalilersinnaanagu. Nalinginnaasumilli meeqqat oqaluttuaat ernumalersitsippat.

Niviarsiaaraq oqaluttuarpoq 9-nik ukioqarluni arni ilagalugu unnuakku qimaasariaqartarsimalluni, ataatarsiani aalakooraangami persuttaasarmat. Piffissani allani qatanngutini minnerusut, unnukut unnuakkullu anaanani suligaangat, ataatarsiani aalakoorkuluni angerlarnissaa ernumatigiitigalugu, paarisariaqartarsimavai.

Nukappiaraq 12-inik ukiulik, ukioq ataaseq ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmiissimasoq, qanoq sivistigisumik ilaqtariinni ajornartorsiteqartoqarnernut apeqqummut akivoq

»Qanoq sivistiginersoq naluara.

Eqqaamalluanngilara, kisianni sivistuujuvoq«

Meeqqat allat børnehjemmimi imaluunniit ilaqtarsiani najugaqarnerminnut pissutaasutut oqaluttuaraat angerlarsimaffimmi atornerluisoqarnera, aammalu ilaqtaminni allani najugaqartarsimallutik, taakkua paarsinnaajunnaarissaasa tungaanut.

Niviarsiaaraq 14-inik ukiulik oqaluttuarpoq inissineqarnerminut atatillugu akuliutinneqartorujussuusimalluni. Nammineerluni ilinniartitsisuni kommunilu attaveqarfisimavai, børnehjemmulu pinnginnermini piffissani sivikitsuni ilaqtarsiani najugaqartarsimalluni. Inissisimanini pillugu oqaluttuarpoq:

NOGET AF DET VI HAR ØNSKET AT FÅ INDBLIK I MED UNDERSØGELSEN ER, OM DE ANBRAGTE BØRN MENER, AT DE HAR FÅET HJÆLP, DA DE HAVDE BEHOV FOR DET.

Vi spurgte derfor børnene, hvor længe de havde vanskeligheder i familien, før der skete noget. Nogle børn fortæller, at de levede længe med problemer i familien, før de fik hjælp. Og de fortæller om alkohol og vold i familien.

MIO har ikke læst børnenes sager, men har alene talt med dem, og kan som sådan ikke vurdere, om der er grebet ind i tide, på hvilken baggrund og med hvilken indsats, det er sket. Men generelt giver børnenes betragtninger anledning til bekymring.

En pige fortæller, at hun som 9-årig måtte flygte med sin mor om natten, fordi hendes stedfar blev voldelig, når han blev fuld. Andre gange måtte hun passe sine mindre søskende om aftenen og natten, når moderen var på arbejde, samtidig med at pigen med ængstelse ventede på, om stedfaren kom fuld hjem.

En 12-årig dreng, som har boet på institution i et år, svarer på spørgsmålet om, hvor lang tid der havde været problemer i familien

»Jeg ved ikke hvor længe. Jeg husker det ikke rigtigt, men der gik lang tid«

Andre børn fortæller om årsagen til, at de bor på børnehjem eller hos en plejefamilie, at der var problemer med misbrug i hjemmet, og at de har boet hos andre familiemedlemmer, indtil de ikke kunne passe dem længere.

En 14-årig pige fortæller, at hun selv var meget involveret i at blive anbragt. Hun havde selv kontakt med skolelærere og kommunen og havde flere korte ophold i plejefamilier, inden hun kom på børnehjem. Hun fortæller om sin situation:

»Angerlarsimaffiga nuannerpianngilaaq aammami uanga pitsaasumik inuuneqarusuppunga. Inuunermik siunissalimmik, uagutsinnilu taamaaliorsinnaanngilanga (...). Ikioqqullunga suaappaarnerma kingorna iliuuseqartoqarnissaata tungaanut ukiut tallimat ingerlapput, tassani psykologimik allamillu oqaloqateqarpunga, ullut tamangajaasa psykologi ajornartorsitikka pillugit oqaloqatigisarlugu. Tassa atuarfiup ikiorpaanga«

»Det var ikke særligt rart at være hjemme, og jeg vil også have et ordentligt liv. Et liv med en fremtid og det kunne jeg ikke derhjemme (...). Fra den første dag, jeg råbte om hjælp, gik der fem år, inden der skete noget, hvor jeg snakkede med en psykolog og sådan noget, og hvor jeg kom til en psykolog næsten hver dag og snakkede om mine problemer. Det var faktisk skolen, der hjalp mig«

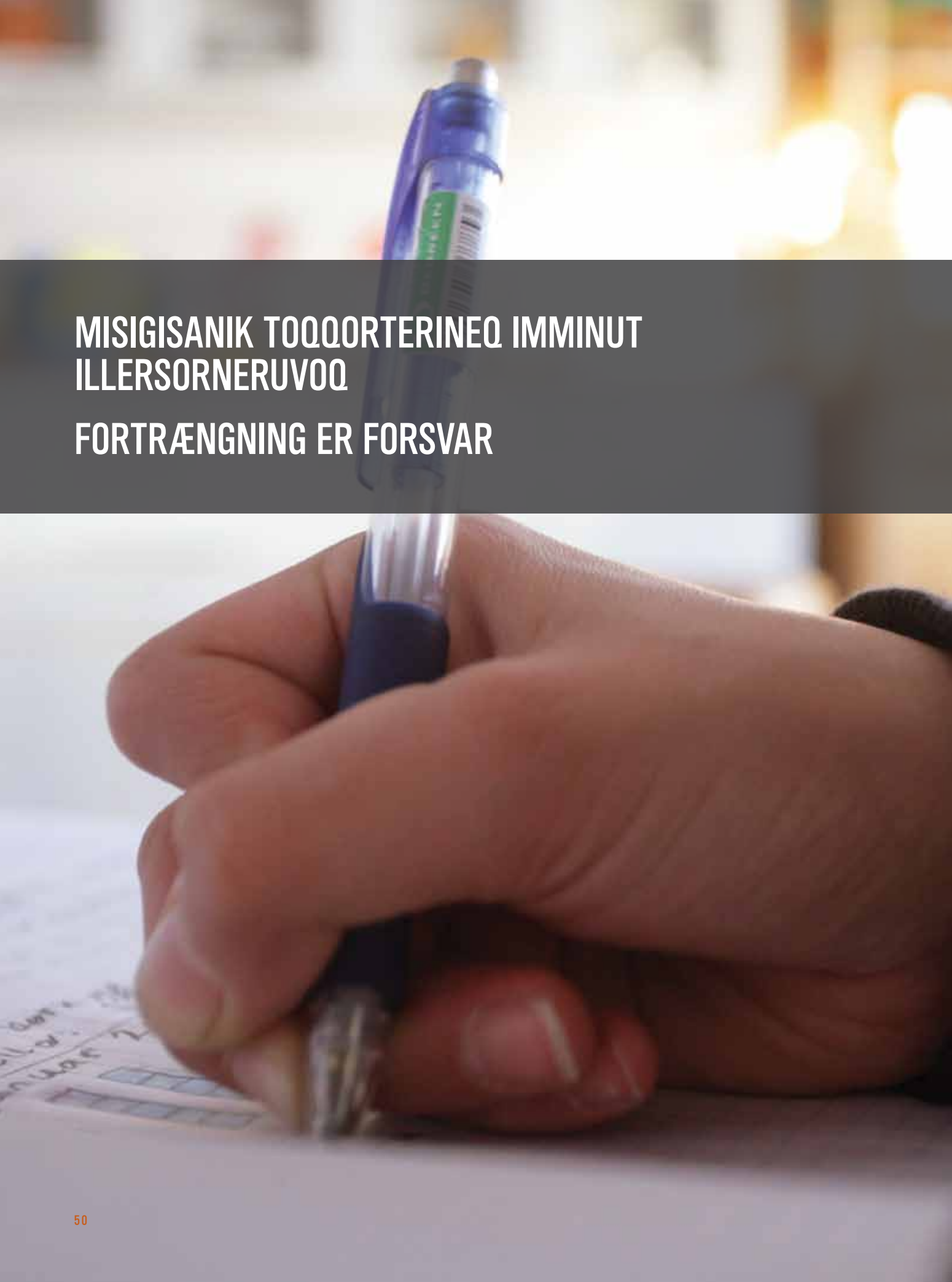
Meeqqat allat misikuararsuullutilli angerlarsimaffiup avataanut inissineqarsimanerminnik oqaluttuarput. Tamakkunani siusissukut qisuariartoqarsimavoq, tamannali meeqqat anginerulerneranni atugarissaarnerulernerannik nassataqarsimanngilaq. Meeqqani oqaloqatigisatsinni amerlasuut atugarissaannginnerat ersarissorujussuavoq.

Aalajangiisuulluinnartoq tassaavoq, meeqqap eqqortumik ikiorneqarnissaa aallaqqaataanillu inissineqarfissaata eqqortup nassarineqarnissaa. Aamma pisup ingerlanerata ataqtigiissuunissaa pingaaruteqarlunnarpoq. Isumalluutit naammannersut meeqqallu ataasiakkaat pisariaqartitaannut atatillugu iliuuseqarsinnaanermut periarfissat naammannersut iluatsinnissamut attuumassuteqarput. Massakkorpiaq taamaattoqanngilaaq, aalajangiisuulluinnarpullu ilinniagaqartitsineruneq, ilinniaqqinneq aningaasaliissutillu.

Andre børn fortæller, at de har været anbragt udenfor hjemmet, siden de var helt små. Her er der grebet tidligt ind med anbringelse, men det har ikke automatisk medført bedre trivsel hos børnene, når de bliver større. Det fremgår klart blandt en del af de børn, vi har talt med, at de ikke trives.

Det helt afgørende er, at et barn får den rette hjælp og det rigtige anbringelsessted fra starten. Og det er afgørende, at der er kontinuitet i forløbet. Om det sker hænger sammen med, om der er tilstrækkelige ressourcer og handlemuligheder tilstede i forhold til det enkelte barns behov. Det er ikke tilfældet på nuværende tidspunkt, og det er helt afgørende, at der sættes ind med øget uddannelse, efteruddannelse og bevillinger til en langt hurtigere social indsats.

MISIGISANIK TOQQORTERINEQ IMMINUT ILLERSORNERUVOQ FORTRÆNGNING ER FORSVAR

MEEQQAT SUMIGINNARNEQARSIMASUT AAMMA NALAATAQAR-SIMANERMINNIT KINGUNERLUTSITSISUT, INGAMMIK OQA-LOQATIGIINNERMI IMMINNUT PINEQARTILLUTIK, PIFFISSAMI SIVISUUMI AALLUSSINIARNERTIK AJORNAKUSOORTITTARTOR-UJUSSUUSARPAAT.

Meeqqat allat oqaluttarnerannut naleqqiullutik oqalussinnaanerat assigisaanik ineriartorsimangimmat oqaaseqarnissartik ajornakusoor-tittartorujussuusarpaat. Piviusumik eqqarsarujussuurtarput, kisiannili akissuteqarnissartik ajornakusoor-tittarlugu, taavalu aki-gajunnerusarlutik »eqqaamangilara« imaluunniit »naluaras«.

Misigisimasamik eqqarsaatiginissaat ajornakusoor-tittarpaat, na-laatarisimasat eqqartorneqaraangata massakut pisutut misigi-sarlugit – taamaattumik meeqqat allat akissutaat ilaarajuttarpaat. Imminut oqallisiginissaq oqimaatsuvoq, pingaartumik meeqqa-nik allanik peqataasoqartillugu. Toqqissisimangitsutut misigi-sarput, imminnut illersorusuttarput imminnullu allanut tunniu-tiinnarumasaratik.

Amerlasuutigut imminnut naleqassutsiminnik misiginerat appasis-sorujussuusarpoq.

Meeqqat taamaattut toqqissisimasutut misiginngikkaangamik ma-tusarput. Tamanna imminnut illersuutigaat.

Misigisat aqqusaarsimasamik nammannissaat eqqarsaatiginissaal-lu ajornakusoor-tittarpaat. Aatsaalli toqqissisimaleraangamik iki-orneqarsinnaanertillu ilisimaleraangamikku ammariartulersarput.

GENERELT HAR OMSORGSSVIGTEDE OG TRAUMATI-SERERE BØRN MEGET SVÆRT VED AT KONCENTRE-RE SIG I LÆNGERE TID. DET GÆLDER ISÆR, NÅR SAMTALEN DREJER OM DERES LIV.

De har særdeles vanskeligt ved at udtrykke sig, for de-res sprog er ikke udviklet i samme grad som andre børns sprog. De tænker meget konkret og har svært ved at komme med længere svar, så de svarer ofte: »det kan jeg ikke huske« eller »det ved jeg ikke«.

Det er vanskeligt for børnene at skulle tænke tilbage på det, de har oplevet. Det er som om, at tingene sker for dem igen, når der bliver talt om gamle traumer – så disse børn efterligner ofte andre børns svar. Det er for hårdt for dem at tale om sig selv, især når der er andre børn tilstede. De føler sig ikke trygge, de vil beskytte sig selv og de vil ikke udlevere sig selv over for andre.

Ofte har de en meget lav selvverdsfølelse.

Når disse børn ikke føler sig trygge, så lukker de sig. Det er deres forsvar.

Det er svært at bære og tænke på de oplevelser, de er gået igennem. Det er først, når de er trygge, og ved de kan få hjælp, at de begynder at åbne sig.

Joa Noahsen Holm

Terapeutisk leder
Meeqqat Illuat, Nuuk

MIO-P MEEQQANIK ISIGINNITTARIAASIA MIO'S BØRNESYN

MIO-P MEEQQANIK SULIAQARTUT TAMAASA MEEQQANIK ISIGINNITTAATSIMINNIK ALLAASERINNINNISSAANIK KAJUMISSAARPAI. ATAATSIMOORLUNI MEEQQANUT ISIGINNITTAASEQARNEQ TASSAAVOQ MEEQQANIK SULLISSINERMI SINAAKKUTILLIISOQ, TAMANNALU AKISUSSAASSUSEQARTITSIVOO. TAMATUMA SANIATIGUT MEEQQANIK ISIGINNITTARIAATSIP MEEQQAT PISINNAATITAAFFII SAMMITIPPAI.

MIO OPFORDRER ALLE, DER ARBEJDER MED BØRN, TIL AT FORMULERE ET BØRNESYN. ARBEJDET MED ET FÆLLES BØRNESYN ER RAMMEN FOR ARBEJDET MED BØRN, OG DET PLACERER ET ANSVAR. BØRNESYNET HOLDER DESUDEN FOKUS PÅ BØRNEENS RETTIGHEDER.

Meeqqat inersimasutulli naleqarput. Tamanna isumaqarpoq, inersimasut meeqqat ataqqillugit meeqqallu immikkut pisariaqartitaat eqqarsaatigalugit pissusilersorfigisassagaat. MIO isumaqarpoq, meeqqat inuunermut pitsaasumut pitsaanerpaanik tunngavisaqartinniarlugit inersimasut meeqqanut piumasaaqarnissaminnut, killiliinissaminnut unammillernissaminnullu sapiissuseqartariaqartut.

Meeqqat meeraaneq pillugu ilisimatuujupput. MIO isumaqarpoq meeqqat tusaaniarneqartariaqartut aammalu oqartussaaqataaner-mut akuunertik misigissagaat. Tamanna isumaqarpoq meeqqat, ukiui inerisimanerilu eqqarsaatigalugit, aalajangeeqataasinnaasasut. Meeqqat oqariartuutaat oqaatigisaallu ilu-moorunneqasapput, tamannalu tunuliaqutaralugu sapinngisaq naapertorlugu iliuuseqartoqassaaq.

Meeqqat atugarissaarnerat ineriartornerallu ataatsimut isigineqartariaqarput. Tamanna isumaqarpoq meeraq inuunerissuussappat meeqqap timikkut, tarnikkut, anersaakkut, ileqqutigut inooqatigiinnikkullu ineriartornera eqqarsaatigineqarnissasoq. Assigiinngisitaarneq imartussuserlu nukiupput. MIO isumaqarpoq meeqqat immikkut pisariaqartitsisut meeqqatut allatulli periarfissaqartariaqartut.

Meeqqat toqqissisimallutik, asaneqarlutik, killeqarlutik akuerineqarlutillu peqqissumik alliartornissaannut inersimasut akisussaapput. MIO isumaqarpoq meeqqat inersimasullu akornanni peqqissumik ataqatigiinneq, meeqqat namminerminnut avatangiisiminnullu pitsaanerusunik toqqaanissaminut ilinniarnissaanut tunngavissaasoq.

Meeqqap pisariaqartitai tamatigut siullinneqassapput. Tamanna isumaqarpoq, meeqqanut angajoqqaatut oqartussaaqatut meeraq paarisinnaanngippagu meeqqap atugaasa soqutigisaasalu qulakkeerneqarnissaat pisortat akisussaaffigigaat. MIO isumaqarpoq ernumaneq siulleq takkuppap iliuuseqarneq aallartittariaqartoq. Meeqqap atugarissaarnera angajoqqaanit, aningaasaqarnermit pissutsinillu allanit tamatigut pingaartinneqartassapput.

Meeqqat tamarmik tamatigut qanilaartumik, akuersaartumik pi-moorussisumillu naapinneqartassapput. Meeqqat inersimasullu akornanni tatigeqagtigiinnerup ineriartortinnissaa pingaartuuvoq. Inersimasut oqaloqatiginninissaminnut imminut piffissalissapput aammalu meeqqat oqariartuutaat paasisinnaassallugit. Inersimasut ilisimassavaat iliutsumik oqaasiinnarniit oqariartuuteqarne-rusartut. MIO isumaqarpoq inersimasut meeqqanut pitsaasumik maligassiuisuusariaqartut.

MIO isumaqarpoq meeqqap siornatigut, ullumikkut siunissamilu atugai eqqarsaatigalugit inuunera tamakkiisumik isiginiarneqar-tariaqartoq.

Børn er ligeværdige med voksne. Det betyder, at voksne skal behandle børn respektfuldt og tage hensyn til deres særlige behov som børn. MIO mener, at voksne skal turde stille krav til, sætte grænser for og udfordre børn for at give dem de bedste forudsætninger for et godt liv.

Børn er eksperter i at være børn. MIO mener, at børn skal opleve, at de bliver hørt og er en del af en demokratisk proces. Det betyder, at børn skal have medbestemmelse under hensyntagen til deres alder og moden-hed. Børns budskaber og udtalelser skal tages alvorligt, og der skal så vidt muligt handles på baggrund heraf.

Børns trivsel og udvikling skal ses i et helhedsorien-teret perspektiv. Det betyder, at det gode børneliv fordrer hensyntagen til barnets fysiske, psykiske, ån-delige, moralske og sociale udvikling. Mangfoldig-hed og rummelighed er en styrke. MIO mener, at børn med særlige behov skal have samme muligheder som alle andre børn.

Voksne er ansvarlige for, at børn vokser op i sunde re-lationer med tryghed, kærlighed, grænser og aner-kendelse. MIO mener, at sunde relationer mellem børn og voksne er en forudsætning for, at børn lærer at træffe sunde valg for sig selv og deres omgivelser.

Barnets tarv kommer altid først. Det betyder, at hvis barnets værge ikke er i stand til at tage vare på barnet, er det det offentliges ansvar at sikre barnets for-hold, interesser og vilkår. MIO mener, at der skal handles ved første bekymring. Barnets trivsel skal til enhver tid vægtes højere end hensynet til forældre, økonomi og andre forhold.

Alle børn skal mødes med nærvær, anerkendelse og engagement. Det er vigtigt at opbygge en tillidsre-lation mellem børn og voksne. Voksne skal give sig tid til dialog og virkelig forstå børns budskab. Voksne skal være bevidste om, at deres handlinger siger mere end ord. MIO mener, at alle voksne bør være gode rollemodeller for børn.

MIO mener, at et barns liv skal ses i sin helhed under hensyntagen til barnets fortid, nutid og fremtid.

INUK INUUVOQ
QANORLUUNNIIT MIKITIGIGALUARUNI

ET MENNESKE ER ET MENNESKE
LIGE MEGET HVOR LILLE DET ER

AAQQUSSUISUT Aaja Chemnitz Larsen, Jørgen Chemnitz

ALLAASERINNITTUT Trine Nørby Olesen, Joa Noahsen Holm

APERSUINERIT AAMMA MISISSUEQQISSAARNEQ
Trine Nørby Olesen, Helle Hammeken-Holm

SAQQUMMERSITSISOO MIO

GRAFISK DESIGN Nuisi grafik

ASSITAI Jørgen Chemnitz

NAQINNEQARFIA G-grafisk

1. oplag, marts 2013

REDAKTION Aaja Chemnitz Larsen, Jørgen Chemnitz

TEKST Trine Nørby Olesen, Joa Noahsen Holm

INTERVIEWS OG ANALYSE
Trine Nørby Olesen, Helle Hammeken-Holm

UDGIVER MIO

GRAFISK DESIGN Nuisi grafik

FOTO Jørgen Chemnitz

TRYK G-grafisk

1. oplag, marts 2013

Misissuinermut paasisutissat allat uani takuneqarsinnaapput
WWW.MIO.GL

Misissuinerup inaarneri MIO'p
Meeqqat inuusuttullu ikiorneqartarnerat pillugu inatsisissap
tusarniaassutigineqarneranut akissutinut ilaatinneqarpoq.

UKU QUJAFFIGAAGUT

Uummannami Meeqqat Angerlarsimaffiat

Børnehjemmet Sarliaq, Ilulissat

Børn- og ungehuset Mælkebøtten, Nuuk

Najugaqarfik Ilasiaq, Nuuk

Tupaarnaq, Nuuk

Røde Kors Børnehjem, Nuuk

Meeqqat Illuat, Nuuk

Prinsesse Magrethes Børnehjem, Tasiilaq

Aamma Maniitsumi, Nuummi, Narsarsuarimi, Qaqortumi aamma
Tasiilami ilaqutarsiat aamma qitornarsiat, sullissisut aammalu ul-
loq unnuarlu paaqqinnittarfinni sulisut misissuinerup ingerlanne-
qarsinnaaneranut peqataasut qutsavigerujussuarpagut.

Flere detaljer om undersøgelsen kan ses på
WWW.MIO.GL

Undersøgelsens resultater er indgået i
MIO's høringssvar til forslag til
Lov om hjælp til børn og unge.

TAK TIL

Børnehjemmet Uummannaq

Børnehjemmet Sarliaq, Ilulissat

Børn- og ungehuset Mælkebøtten, Nuuk

Boenheden Ilasiaq, Nuuk

Tupaarnaq, Nuuk

Røde Kors Børnehjem, Nuuk

Meeqqat Illuat, Nuuk

Prinsesse Magrethes Børnehjem, Tasiilaq

Og mange tak til plejefamilier og plejebørn, vi har talt
med i Maniitsoq, Nuuk, Narsarsuaq, Qaqortoq og
Tasiilaq, samt sagsbehandlere og ansatte i dogn-
institutionerne, som har medvirket til at undersøgelsen
kunne gennemføres.

”

ISBN 978-87-996098-0-2

ISBN 978-87-996098-0-2